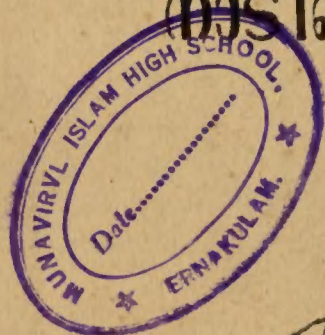

ബാലസാഹിത്യ ഗ്രന്ഥാവലി

നാടിന്റെ മുഖങ്ങൾ

സ്റ്റേറ്റ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് എഡ്യൂക്കേഷൻ,
തിരുവനന്തപുരം.

1971-'72

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

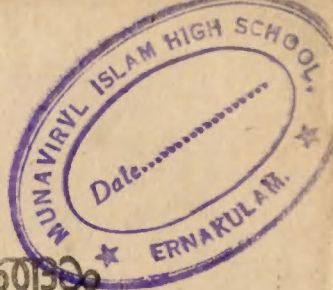
LIBRARY

CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
CHICAGO, ILL.

ബാലസാഹിത്യ ഗുണമാവലി

നാടിന്റെ മുഖങ്ങൾ

1971—72

ജോർജ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് എഡ്യൂക്കേഷൻ
തിരുവനന്തപുരം

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

(11) 1917

1917

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

ആമുഖം

1971 ജൂൺ-ജൂലായ് മാസത്തിൽ സ്റ്റേറ്റ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് എഡ്യൂക്കേഷനിൽ വച്ച് ഒരു ബാലസാഹിത്യ മഹോത്സവം സംഘടിപ്പിച്ചു. സാഹിത്യകാരന്മാരായ പതിനേഴ് അദ്ധ്യാപകർ അതിൽ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ ശ്രമഫലമായി രൂപംകൊണ്ട ഗ്രന്ഥങ്ങളാണ് ഇവിടെ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്.

പ്രൈമറി വിദ്യാർത്ഥികൾക്കുവേണ്ടി രചിച്ചവയാണ് ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു വായനയിലുള്ള ശീലവും താൽപര്യവും വളർത്തുവാൻ ഈ കൃതികൾ ഉപകരിക്കുമെന്നു പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.

ഡയറക്ടർ

സ്റ്റേറ്റ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് എഡ്യൂക്കേഷൻ

1971—1972 ലെ

പുസ്തകരചനാലയത്തിൽ പാകംകൊണ്ടവർ

- 1 ശ്രീ. വി. കെ. ബാലചന്ദ്രൻ
- 2 „ മണിയൂർ ഇ. ബാലൻ,
- 3 „ എൻ. ഭാസ്കരപിള്ള.
- 4 „ സി. എൻ. ഗംഗാധരൻ നായർ
- 5 „ പി. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ.
- 6 „ ജെയി.സ് മണിമല,
- 7 „ ജോസഫ് കുറുവിലങ്ങാട്
- 8 „ എൻ. കൃഷ്ണൻകുട്ടി.
- 9 „ കെ. കൃഷ്ണൻ നായർ
- 10 „ വി. പി. കുഞ്ഞിരാമചെല്ലയ്യവാര
- 11 „ കുര്യൻ വേമ്പനി
- 12 „ ഏ. നാരായണൻ എംപ്രാന്തികി
- 13 „ കെ. വി. രാമനാഥൻ
- 14 „ സി. കെ. ശ്രീവത്സൻ
- 15 „ കെ. സുകുമാരൻ നായർ
- 16 „ എൻ. വാസുദേവൻ നമ്പ്യാന്തികി
- 17 „ കെ. വേലായുധൻ

1. സ്വർണ്ണഭൂമി

പ്രിയപ്പെട്ടവരേ

കറച്ച ദിവസങ്ങളായി എന്റെ കത്തുകൾ കാണാത്തതു കൊണ്ട് നി വിഷമിക്കുന്നുണ്ടാകാം. കത്തേഴുതാൻ സമയം കിട്ടിയില്ല. ഒരു വിനോദയാത്രയ്ക്കായി പറപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണെന്നാൽ. രോഗികഴിഞ്ഞ തിരുവനന്തപുരത്തു മടങ്ങിയെത്തു.

ഇന്നലെ നിന്റെ അമ്മയുടെ ഒരു കത്തുണ്ടായിരുന്നു. "ഇവിടെ എല്ലാവരും സുഖം, അവിടെയും സുഖമെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നു." ഇത്രയേ ഉള്ളൂ. അവളുടെ എല്ലാ കരുതിന്റെയും ഉള്ളടക്കം ഇതാണല്ലോ. എങ്കിലും ആ രണ്ടു രീതികൾ രായക്കുമ്പോൾ എന്തൊരശ്വാസമാണ്!

കേരളത്തിലെ നാട്ടിൻപുറങ്ങൾ ചുറ്റിനടന്നു കാണണമെന്ന ആഗ്രഹം വളരെക്കാലമായി എന്റെ മനസ്സിലുണ്ട്. പട്ടണത്തിലെ ജീവിതംകൊണ്ടു മടുത്തു. നഗരത്തിന്റെ നന്മയും തിന്മയും വേണ്ടുവാളും അനുഭവിച്ചു കഴിഞ്ഞു കണ്ണടയ്ക്കുമ്പോൾ നിന്ന് ഹൃസ്വിനപുരം രാജധാനിയിലെത്തിയ ശാരദാതന്ത്രി പിടിച്ചു പുരയിൽ അകപ്പെട്ടതുപോലെ തോന്നി. ഒരു ഉൾനാട്ടിൽ ജനിച്ചവളാണ് എന്തേയും അനുഭവം ഏതാണ്ടു അതുപോലെയാണു്.

നാട്ടിൻപുറങ്ങളിൽ അലഞ്ഞുനടന്നു് കഷ്ടകൾ കാണുന്നതു് നിനക്കും ഇഷ്ടമാണെന്നു് എനിക്കറിയാം. നഗരത്തിലെ തിരക്കിൽ നിന്ന് അല്പസമയം ഒഴിഞ്ഞുനില്ക്കാം. ശുദ്ധമായ ശ്വാസം. അകൃത്രിമമായ ഗ്രാമഭംഗി കണ്ടു് ആനന്ദിക്കാം.

സഞ്ചാര പ്രിയരായ നാലുപേർക്കു ഏകദേശം നാലുപേർക്കു സാഹിത്യകാരന്മാരായ ഹരിയും മധുവും. ഒരു കോളേജുലുപകനായ ശ്രീകൃഷ്ണൻനായർ, ചിത്രകാരനായ രവി, മനസ്സിന് ഇണങ്ങിയ കൂട്ടുകാർ. രവി ഒരു ക്യാമറയും കയ്യിൽ ഉണ്ടു്. സുന്ദരരായ ഏതു കാഴ്ചകളിലും ഉടനെ അയാൾക്കു പടം പിടിച്ചു മതിയാകും.

ഞങ്ങൾ കളിയും കാപ്പികളിയും കഴിഞ്ഞു് രാവിലെ ഒൻ പതുമണിക്കു തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നു് പുറപ്പെട്ടു മധുവിന്റെ കാറിലായിരുന്നു യാത്ര. കടന്നുപോകുന്ന വഴിക്കു് ഇരുപതു മുളകൾ നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കാനായിരുന്നു എനിക്കു ആഗ്രഹം. പക്ഷെ സാഹിത്യകാരന്മാർ സന്തതിച്ചില്ല. അവർ കവിതയെക്കുറിച്ചും കലയെക്കുറിച്ചും ചർച്ചകൾ തുടങ്ങി. ചിലപ്പോൾ വാദപ്രതിവാദം മുക്കാ. വഴക്കിന്റെ അതിർത്തി വരെ എത്തും. ഒരു മധ്യസ്ഥന്റെ നിലയിൽ ഇടയ്ക്കിടെ ശ്രീ കൃഷ്ണൻനായരും അതിൽ പങ്കെടുത്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരംപോക്കുകൾ എല്ലാവരെയും പൊട്ടിച്ചിരിപ്പിച്ചു. ഈ ബഹുജനത്തിലൊന്നിലും ഉൾപ്പെടാതെ കലാകാരൻ ഒരു മുലയ്ക്കിനു് മനസ്സുകൊണ്ടു് ചിത്രം വരയ്ക്കുകയായിരുന്നു.

പത്തുമണിയോടെ ഞങ്ങൾ വർക്കലെ എത്തി. കാർ എന്റെ ഒരു സഹൃത്തായ ശ്രീ പ്രകാശത്തിന്റെ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയിട്ടു. പുണ്യഭൂമിയായ വർക്കലയിലെ കുന്നുകളിലൂടെ ഞങ്ങൾ നടന്നു. വൃത്തവും വെടിപ്പുമുള്ള വഴികൾ. ഭംഗിയുള്ള ഭവനങ്ങൾ. പ്രശാന്തമനോഹരമായ ചുരുമ്പാടുകൾ. മൂന്നു റോഡുകൾ ഒരുമിച്ചുകൂട്ടുന്ന വിശാലമായ മൈതാനത്തിൽ എത്തി. അവിടെയൊരു വെയ്റ്ററിംഗു് ഷെഡ്ഡും പാർക്കും ഉണ്ടു് വലിയ ചില മാളികകളും അങ്ങിങ്ങു കാണാമു. കവല

യിൽ എപ്പോഴും വലിയ തിരക്കാണ്. ധാരാളം ബസ്സുകൾ
വന്നും പോയുമിരിക്കുന്നു മൈതാനത്തിന്റെ ഒരുകിഴക്കെ
ഭൂമിയിലിരിക്കുന്നത് തീവണ്ടി കടന്നുപോകുന്നു.

വക്കലയ്ക്കു ഈ പേരുകിട്ടിയതിനെക്കുറിച്ച് ഒരു പഴങ്കഥ
യുണ്ട്. നാരായണൻ അറക്കുവാൻ നിർദ്ദേശിച്ചപ്പോൾ എപ്പോഴും
വിഷ വായിച്ചുകൊണ്ട് മൂന്നുപേർക്കുമുള്ള ചുറ്റിക്കാഴ്ച
നടക്കുന്ന ആൾ. ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം വൈകുന്നേരം
പൊതു വിദ്യാലയം വന്നപ്പോൾ ഇവിടെയെത്തി അടുക്ക
ലേയ്ക്കു പറഞ്ഞു. വിദ്യാലയത്തിൽ ആകർഷിക്കപ്പെട്ട മറ്റൊ
രാൾക്കും, നാരായണൻ അറിയാതെ, പിൻതുടർന്നു. അയാൾ ഇവിടെ
ചേർന്നു എത്തി. നാരായണൻ പിന്നിൽ നിൽക്കുന്ന നാരായണൻ
വിഷം വായിക്കുന്നത്, ഇവിടെ സാക്ഷാൽ വിഷം നമസ്ക
രിച്ചു. വിഷം വെട്ടുന്നത് മറഞ്ഞു ഇവിടെ എത്തി
നോക്കിയപ്പോൾ പുതുനായ നാരായണൻ മുന്നിൽ നിൽക്കുന്നു.
മകന്റെ കാൽക്കൽ വിഷം നമസ്കരിക്കുന്ന ഇവിടെയെത്തി
വിദ്യാലയം കണ്ട് ദേവനാഥൻ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു “നിങ്ങളൊക്കെ
ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യരായി ജനിച്ചു കഴിഞ്ഞു” എന്ന്
ഇവിടെ അവരെ ശപ്തം നാരായണൻ അവരെ ശപ്തം ചെയ്തപ്പോൾ
അദ്ദേഹം താൻ ചുമലിലിട്ടിരുന്ന വെള്ളം (മരവുൾ) എടുത്ത്
ഭൂമിയിലേയ്ക്കു എറിഞ്ഞു. അതു വെന്ന് വിഷം നമസ്കരിക്കുന്ന
പോയിരുന്നു തപസ്സാചാര്യൻ ദേവനാഥൻ മോക്ഷം കിട്ടുമെന്ന
അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. വെള്ളം വിഷം നമസ്കരിക്കുന്നത് ‘വെള്ളം’
എന്ന് പേരുകിട്ടി. അതു പിന്നീട് ‘വക്കല’ എന്നായതാ
ണത്രേ. അവിടെ ദേവനാഥൻ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതാണ് ജനാർദ്ദന
ക്ഷേത്രം എന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു.

ഒക്കിനകാശി എന്ന പേരുകേട്ട ആ ദേവാലയം കാണാൻ
തെക്കുകൂടി തിട്ടക്കായി മൈതാനത്തിൽ നിന്ന് ഒന്നു കിഴക്കു

മിറർ പടിഞ്ഞാറുമാറി, കടൽത്തീരത്താണ് ക്ഷേത്രം. പ്രകൃതിമനോഹരമായ ഗ്രാമമധ്യത്തിലൂടെ പടിഞ്ഞാട്ടുപോകുന്ന റോഡ് അവലത്തിലേയ്ക്കാണ്. ഞങ്ങൾ വെയിൽ വകവയ്ക്കാതെ മുന്നോട്ടു നടന്നു. വഴിയുടെ ഇരുവശങ്ങളിലും മാവും പാലാവും, തെങ്ങും കുമ്പളും നിറഞ്ഞ പരമ്പുകൾ. അവയുടെ നടുവിൽ കൊച്ചു കൊച്ചു വിടകൾ. കണ്ണിനു വിരുന്നു നൽകുന്ന കാഴ്ചകൾ കൊണ്ട് നമയം പോയതറിഞ്ഞില്ല. ഞങ്ങൾ അവലക്കുളത്തിന്റെ ഇടത്തെ കരയിലെത്തി. നൂറ്റാണ്ടുകളുടെ കഥ പറയുന്ന ആ കൽപ്പടവുകളിലിരുന്ന് അല്പമേറു വിശ്രമിക്കാൻ ആർക്കും കൊതിത്തോന്നും. ഇടതുവശത്തുള്ള പടികൾ ചവുട്ടിക്കയറി ഞങ്ങൾ ആ പുണ്യ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നടയ്ക്കൽ എത്തി. വലിയ ഒരു കുന്നിന്റെ നിരുകയിലാണ് ഈ ദേവാലയം നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. അസാധാരണ വലിപ്പമുള്ളതാണ് ഇവിടുത്തെ വിഷ്ണുവിഗ്രഹം. മതിൽക്കെട്ടിനകത്തുതന്നെ ശിവക്ഷേത്രവും ഗണപതിക്ഷേത്രവുമുണ്ട്. ചുറ്റുവലത്തിനുള്ളിലെ ശിലാശില്പങ്ങൾ നോക്കിനിന്നാൽ സമയം പോകുന്ന തരീകയില്ല. കർമ്മപ്പിൽ കവിത നിർമ്മിക്കുന്ന ആ കൈവീര്യതിനെ നമസ്കരിക്കുക. ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറേ മൂലയിൽ ഡച്ചുകാർ നടയ്ക്കുവച്ച ഒരു ചലിയ മണി കാണാം. മുൻവശത്തുള്ള ഗ്രാമറോഡിന്റെ ഇരുവശവും ബ്രാഹ്മണഗൃഹങ്ങളാണ്.

അവലത്തിൽനിന്ന് അഞ്ചിലൊരു കിലോമീറ്റർ ദൂരമുള്ള കടൽത്തീരത്തേയ്ക്ക്. നാധാരണ നാം കണ്ടിട്ടുള്ള ഒരു കടൽത്തീരമല്ല. വക്കലയിൽ കാണുക. കടൽപ്പുറമെന്നുകേട്ടാൽ വിശാലമായ ഭവനങ്ങളായിത്തീർന്നിട്ടുള്ളതാണ് ഓർമ്മയിൽ വരുക. ഇവിടെ നെൽപ്പാടുകളും കുന്നുകളും കടൽക്കരെ ചെന്നു മുട്ടിനിൽക്കുകയാണ്. ഉറച്ച കുന്നുകൾക്കും തെങ്ങിൻതോപ്പുകൾക്കും തൊട്ട് അപ്പുറം അലയോഴ്ചയാണ്. റെറെറുക്കും കാണാത്തവിധം ധാരാളം പാറകളും

ട്ടങ്ങളും ഈ കടൽത്തീരത്തുണ്ട്. “പാപനാശം” കടൽപ്പുറം എന്നാണിതിന്റെ പേര്. കർക്കടകമാസത്തിലെ കറുത്തവാവൻ നാൾ ബലിയിടാനായി പതിനായിരക്കണക്കിന് ആളുകൾ ഇവിടെ തടിച്ചുകൂടുന്നു.

തരിച്ചു മൈതാനത്തിൽ എത്തിയപ്പോഴേക്കും ഞങ്ങളിൽ ചിലർ തളന്ന് കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അടുത്തു കണ്ട ഒരു കടയിൽനിന്നു സോഡയും നാരങ്ങാപ്പച്ചയും മറ്റും വാങ്ങിക്കൂടിച്ചശേഷം നേരെ ശിവഗിരി കുന്നുകളിലേയ്ക്കു പോയി. കവലയിൽനിന്നു രണ്ടു കിലോമീറ്റർ കിഴക്കു ഭാഗിയാണ് ശിവഗിരിമാറ. അങ്ങോട്ടു പോകുന്ന പഴിക്കാമ്പ് സുപ്രസിദ്ധമായ വെള്ളത്തുരങ്കങ്ങൾ രാജവാഴ്ചക്കാലത്തു ബോട്ടുകൾക്കും വള്ളങ്ങൾക്കും തോടുവഴി തിരുവനന്തപുരംവരെ എത്തുന്നതിനായി, മല തുരന്നുണ്ടാക്കിയവയാണ് ഈ തുരങ്കങ്ങൾ. വലിയ തുരങ്കത്തിന് 2364 അടി നീളവും, ചെറിയ തുരങ്കത്തിന് 924 അടി നീളവുമാണ്. ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനു മുൻപ് നിർമ്മിച്ച ഈ തുരങ്കങ്ങൾക്ക് ഇന്നും ഒരു കേടും സംഭവിച്ചിട്ടില്ല. കുന്നിന്റെ പച്ചയിൽ കൂടി, തുരങ്കത്തിലൂടെ വലിയ കെട്ടു വള്ളങ്ങൾ മറുവശത്തേയ്ക്കു പോകുന്ന കാഴ്ച കാണേണ്ടതാണ്. തുരങ്കത്തുള്ളിൽ കാരാ വെളിച്ചവും കിട്ടാത്തതു ചില കൗശലപ്പണികളും ചെയ്യവെച്ചിട്ടുണ്ട്. ആയിരം തിരുന്നാൾമഹാരാജാവ് എഴുന്നള്ളിയെന്നാണ് ഇതിന്റെ പണി നടത്തിയതെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. ഇത്തരം തുരങ്കങ്ങൾ കേരളത്തിൽ മറ്റെങ്ങുമില്ല. ഈ തുരങ്കം നിർമ്മിച്ച സാധിപ്പിനെപ്പറ്റി ‘മയൂരസന്ദേശ’ത്തിലുള്ള പദ്യം മധ്യ നിട്ടിച്ചൊല്ലി.

ഏതാനും നിമിഷങ്ങൾക്കകം ഞങ്ങൾ ശിവഗിരിക്കുന്നുകളുടെ താഴ്വാരത്തിലെത്തി. ഉയന്നുയന്നു പോകുന്ന കുന്നുകളിൽ പല തട്ടുകളിലായി മനോഹരങ്ങളായ മണ്ഡപങ്ങളും മന്ദിരങ്ങളും, തേന്മാവുകളുടെ തണലിൽ പരിലസിക്കുന്ന ശാരദാ

ക്ഷേത്രം കുന്നിൻറെ നിരകയിൽ മാർബിൾകൊണ്ടും കരിങ്കൽ കൊണ്ടും ശില്പസുന്ദരമായി നിർമ്മിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്ന ശ്രീനാരായണന്റെ മുമ്പാകെയും കണ്ണുകളേയും ഹൃദയത്തെയും കളിപ്പിക്കുന്ന കാഴ്ചകൾ! രവിയുടെ ക്യാമറ പലതവണ ശബ്ദിച്ചു. വിശുദ്ധിയുടേയും മഹത്വത്തിന്റെയും ഒരു പുതിയ ലോകത്തിൽ കടന്നുപോലെ ഞങ്ങൾക്കു തോന്നി. സമോദ്യമധ്യപത്ത് നിന്ന് നോക്കിയാൽ, കുറച്ചുകലയുള്ള കുന്നിൻചുരുവിൽ, ഗുഹിമാരുടെ ആശ്രമങ്ങൾ പോലെയുള്ള ചില കുടിലുകൾ കാണാം. 'നടരാജഗുരു' സ്ഥാപിച്ച "ശ്രീനാരായണ ഗുരുക്ഷേത്രം"മാണ് അത്. ഇത് സുഹൃത്തുക്കൾ പറഞ്ഞു.

ശിവഗിരിക്കുന്നുകളിൽ ഔഷധവിരൂമുള്ള ചില നിരവധി കുൾ ഉണ്ട്. കേട്ടിരുന്നു. അവയിൽ ഒന്നെങ്കിലും കാണണമെന്ന്. ചുനിക്കു മോഹമുണ്ടായി ഒരു സ്റ്റേഡിയൻ ഞങ്ങളെ 'കണ്ഡവ്വാരം'യിലുള്ള കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. പാറപ്പുറത്ത് ഒരിക്കലും വരാത്ത ഒരു നീരുമ്പലം ഒരു ചെറിയ കളത്തേറ്റം വരും. കണ്ഡവ്വാരം ഇവിടെയിരുന്നാണത്രെ 'പപ്പ' ചെത്തിരുന്നത്. ആ തീർത്ഥാടകർ ഞങ്ങൾ കോരിക്കുടിച്ച്, അതിന്റെ കളിർമ്മം ശുദ്ധിയും ആനന്ദം ആകർഷിക്കും. ഒരു അരുവി ഉൾപ്പെടെ ഇരുപതു ഫെടർ സ്ഥലം വിലയ്ക്കുവാങ്ങി ഒരു വെള്ളക്കരൻ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നു ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

രണ്ടു ഫൈസ്യൂട്ടികളും ശ്രീനാരായണ കോളേജ് ഇവിടെയുള്ള പ്രധാന വാടകക്കുടുംബം. അവയും ശ്രീനാരായണ മെഡിക്കൽ മിഷൻ മറ്റും കാണണമെന്ന് ഞങ്ങൾക്കു തൽപര്യമുണ്ടായിരുന്നു. വിരപ്പിന്റെവിട്ട് ഒരു അവഗണിക്കാൻ വയ്ക്കാതെ വന്നതുകൊണ്ട് തൽക്കാലം പിൻതിരിഞ്ഞുവന്നു. തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ അനേകം "ചിവാലസഭാസഭ"ങ്ങളുടെ ബോർഡുകൾ വഴിയരികിലുണ്ട്.

വർക്കലയിൽ എവിടെ നോക്കിയാലും പച്ചപടിച്ച കന്നുകളും നെൽപ്പാടുകളും കലകത്തി കാൽച്ചുകിടക്കുന്ന തെങ്ങിൻ തോപ്പുകളുമെ കണ്ടുനമുള. ശ്രീനാരായണന്റെ പ്രഭാവം സർവ്വ നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്നതുപോലെ തോന്നും.

ഇവിടത്തെ ഗ്രാമീണജനങ്ങൾ അധികവും കൃഷിക്കാരാണ്. തൊഴിലില്ലാതെ വരുന്നവരും വളരെമുണ്ടു്. മീൻപിടിത്തം ഇവിടുത്തെ ഒരു പ്രധാന തൊഴിലാണ്. സിംഗപ്പൂരിലും മറ്റും പോയി ധാരാളം പണം സമ്പാദിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന് സുഖമായി കഴിക്കുന്നവരും പലരുണ്ടു്. വഴിക്കു പലയിടത്തും വർക്കലയുടെ വാടിയ മുഖങ്ങളും ഞങ്ങൾ കണ്ടു.

പരശുരാമൻ ചുണ്ടു് ഇവിടെവെച്ചു് ഒരു യാഗം നടത്തി എന്നു്, സ്വപ്നപ്പെട്ടി ഭൂമി മുഴുവൻ വാരിവിതറി എന്നും, നിരവധി സ്വപ്നനാണയങ്ങൾ മണ്ണിൽ കഴിച്ചിട്ടു് എന്നും പഴമക്കാർ പറയാറുണ്ടു്. ഈ പ്രദേശത്തെ ശക്തിയാ ആകട്ടെ. അധ്വാനിക്കുന്നവർക്കു് വർക്കല എന്നും സ്വപ്നം വിളയുന്ന നാട്ടുതന്നെ. അഞ്ചു പത്തും സെന്റർ ഭൂമിയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ വളരെമുണ്ടു്. തൊഴിലോ വരുമാനമോ ഇല്ലാതെ അലയുന്ന പട്ടിണിപ്പുറങ്ങളും അവർക്കു് ഈ സ്വപ്നഭൂമിയെപ്പറ്റി നമുക്കു അഭിപ്രായം എണ്ണുന്നതിനായില്ല.

രണ്ടു മണിക്കോട് ഞങ്ങൾ ശ്രീ പ്രകാശത്തിന്റെ വസതിയിലെത്തി. അദ്ദേഹം ഞങ്ങൾക്കു് ഗുഹിതമായ ഒരു കിരണം ഒരുക്കിയിരുന്നു. ശ്രീ പ്രകാശവും ഭാര്യയും കോളേജലുപകാരാണ്. അവരുടെ നൂറനസംഭാഷണങ്ങൾ കേട്ടുകൊണ്ടു് വിശ്രമിക്കാൻ ചിടുന്ന ഞങ്ങൾ ഉറങ്ങിപ്പോയതിനെത്തില്ല.

നാച്ചമണിക്കു ഗുഹനാഥൻ തെങ്ങോളം വളിച്ചുനർത്തി.
 സപണ്ഡ്രമിയെക്കുറിച്ചുള്ള കിനാവുകൾ എനിക്കു നഷ്ടമായി.
 പക്ഷേ വിഭവസമൃദ്ധമായ കപ്പിമോപ്പാത്തിരിപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

തെങ്ങോളം ആ ദമ്പതികളോടും, വർക്കച്ചയോടും യാത്രപറ
 ഞ്ഞോരോ കരറിൽ കയറി പുനലൂർക്കു തിരിച്ചു.

2 തൃക്കപാലം

ഞങ്ങൾ എന്നലെ വൈകിട്ട് ആറുമണിയോടെ കൊല്ലം—
കൊട്ടാരക്കരവഴി പുനച്ചൂർ എത്തി. കൊല്ലത്തുനിന്ന് കിഴക്കോട്ട്
45 കിലോമീറ്റർ ദൂരമുണ്ട് പുനച്ചൂർ. പത്തനാപുരം താലൂ
ക്കിന്റെ കേന്ദ്രം ഇതാണ്.

സത്രത്തിലായിരുന്നു രാത്രി താമസം. സഞ്ചാരികൾക്ക് താ
മസത്തിനും ഭക്ഷണത്തിനും സൗകര്യമുള്ള പോസ്റ്റ് ഹൗസുകളും
ഇവിടെ കുറവല്ല. എങ്കിലും, സത്രത്തിൽ മുറികൾ കിട്ടുമെങ്കിൽ
ആരും അതേ ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. കല്ലടയാറിന്റെ കിഴക്കേക്കരയിൽ,
തൃക്കപാലത്തിനു തൊട്ടടുത്താണ് ഈ സക്കാർ മന്ദിരം. വിശാല
മായ പറമ്പ്. ചുറ്റും മതിൽക്കെട്ട്. എല്ലാ സൗകര്യങ്ങളുമുള്ള
രണ്ടു വലിയ ബംഗ്ലാവുകൾ. തണൽമരങ്ങൾ. രാത്രി കൊതുക്
ന്റെ ശബ്ദം കേൾക്കാൻ ഉണ്ടെന്നു മാത്രം.

രാത്രിയിലെ ഭക്ഷണം സത്രം സൂക്ഷിപ്പുകാരൻ വാങ്ങിക്കൊ
ണ്ടുതന്നു. അചികരമായ വിഭവങ്ങൾ. വിലയ്ക്കു കുറവെന്നുമില്ല.
രാത്രി വിശ്രമം വേണമെന്ന് നിശ്ചയിക്കയാൽ ആരും പുറത്തു
യ്ക്കിറങ്ങിയില്ല. ഉറങ്ങുകഴിഞ്ഞു എല്ലാവരും ഉറങ്ങി.

പുനച്ചൂടി ഉറങ്ങിക്കിടന്ന ഞങ്ങളെ ശ്രീ കൃഷ്ണൻനായരാണ്
രാവിലെ വിളിച്ചുണർത്തിയത്. സമയം ഏഴുമണി കഴിഞ്ഞി
രുന്നു കളിയും കാപ്പികുടിയുമെല്ലാം വേഗം നടത്തിയിട്ട് ഞങ്ങൾ
ഭരണിയേയ്ക്കിറങ്ങി.

നഗരം എന്ന് പുനച്ചൂരിനെ വിളിക്കാമോ? എനിക്കു
സംശയമാണ്. തൃക്കപാലം മുതൽ പടിഞ്ഞാറോട്ട് ഒന്നരകിലോ
മീറ്റർദൂരമായിത്തുടങ്ങിയതും തെരുക്കുകൾക്കുമൊട്ടുമാണ്. ഇട

യൂരിടെ കറെ സക്കാർ ആഹിസ്സുകൾ. ബസ്സും കാറും ലോറിയും നിറഞ്ഞൊഴുകുന്ന നിറത്തുകൾ. ഇത്രയേളുള്ള ടൗൺ. കിഴക്കൻ മലകളുടേയും തെക്കും വടക്കുമുള്ള കുന്നുകളുടേയും നടുക്ക്, ഒരു സിന്ദൂരപ്പൊട്ടിപാലുണ്ട്. ഓരോ നോട്ടത്തിൽ, പുനലൂർ.

കൊല്ലം—ചെങ്കോട്ട റോഡ് നഗരമദ്ധ്യത്തിലൂടെ കടന്നു പോകുന്നു. റോഡിന്റെ തെക്കും വടക്കും വശങ്ങളിൽ വയലുക ഉണ്ട്. അതിനപ്പുറം വലിയ കുന്നുകൾ. ടൗണിന്റെ കിഴക്കേ അതിരിൽ കൂടി, റോഡ് മുറിച്ചുകൊണ്ടു, കല്ലടയാർ ഒഴുകുന്നു. ഇറയ്ക്കിടയിലുള്ള അല്പമായ സ്ഥലത്തു് ജനങ്ങൾ തിങ്ങിപ്പാർക്കുകയാണ്. ഉഴക്കൻ കെട്ടിടങ്ങളും വ്യാപാരശാലകളും വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങളും ഗവണ്മെൻറ് മന്ദിരങ്ങളുമെല്ലാം ശ്വാസമുട്ടി നിൽക്കുന്നതുപോലെ തോന്നും.

ശ്രീ ഷിക്ഷം കച്ചാടത്തിനും വ്യവസായങ്ങൾക്കും പണ്ടേ പദ്ധതികളുതാണ് പുനലൂർ. കിഴക്കൻ മലപ്രദേശങ്ങളിലെ വിളവുകൾ മുഴുവൻ നാട്ടിന്റെ നാനാഭാഗത്തേക്കും കയറ്റി അയയ്ക്കുന്നത് ഇവിടെ നിന്നാണ്. പാണ്ടിനാട്ടിൽനിന്ന് തിരുവിതാംകൂറിലേയ്ക്കു വരുന്ന വ്യാപാരികളുടെ ആദ്യത്തെ താവളവും ഇതുതന്നെ. ഇവിടുത്തെ വ്യാപാരികളിലും, വ്യവസായികളിലും നല്ലൊരു പങ്കു തമിഴാണ്. മധ്യതീരദാരിതാംകൂറിലെ മികച്ച ഒരു വാണിജ്യകേന്ദ്രമാണ് പുനലൂർ. ഇവിടുത്തെ അങ്ങാടി നിലവാരം ആകാശവാണി പ്രദക്ഷിപണം ചെയ്യുന്നത് നീയും കേട്ടിരിക്കാം. കയററുകൂലി ഇനത്തിൽ വളരെ കൂടുതൽ വരവുള്ള ഒന്നാണ് പുനലൂർ റെയിൽവേസ്റ്റേഷൻ.

പുനലൂർ എന്ന പേരുണ്ടായതെങ്ങനെ എന്നറിവാൻ നിനക്ക് ആഗ്രഹം കണ്ടേയ്യും. ഏതു പുതിയ പേരുകേട്ടാലും അതിന്റെ അർത്ഥമെന്തെന്ന് നി ചേദിക്കാറുണ്ടല്ലോ. ആ സ്വ

ഭാവം എനിക്കിഷ്ടമാണ്. അറിവ് വളർത്താൻ അത് ഉപകരിക്കും. 'പുനർ' എന്ന വാക്കിന് തമിഴിൽ 'വെള്ളം' എന്നാണ് അർത്ഥം. പുനൽ ഉരൽ, പുനാൽ "വെള്ളമുള്ള സ്ഥലം". നൂററാണ്ടുകൾക്കു മുൻപെ ആര്യക്കാർ മലമ്പാതകൾ വഴി, കേരളത്തിലേയ്ക്കു കടന്നുവന്നിരുന്ന തമിഴന്മാർ വെള്ളം കിട്ടാനുള്ള സൗകര്യം നേടി കല്ലടയാറിന്റെ ഈ ഭാഗത്തു വന്നാണ് താമസിച്ചിരുന്നത്. അവർ ഇങ്ങനെ പുനൽ ഉരൽ—പുനലൂർ എന്ന് വിളിച്ചുവന്ന ശ്രീരാമനോട് യുദ്ധത്തിനായി ഖരൻ വാൾ ഉൾക്കൊണ്ടു. 'കരവാഴ്വർ' എന്നും, വാൾ ഉറച്ചിൽ ഇട്ട സ്ഥലം "വാളകം" എന്നും, വിഷമം ഉൾക്കൊണ്ട സ്ഥലം 'പുനരൂർ' എന്നും പേരുനടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു കഥയുണ്ട്.

രാമായണത്തിലെയും ഭാരതത്തിലെയും കഥകളോട് ബന്ധപ്പെട്ടതായി എന്തെങ്കിലും പാഠാനില്ലാത്ത സ്ഥലങ്ങൾ കേരളത്തിൽ ചുരുക്കമാണ്!

പുനലൂർ തുഷ്പാലത്തെക്കുറിച്ചും, പുനലൂർ പേപ്പർമില്ലിനെക്കുറിച്ചും, കേരളാത്ത കേരളീയർ കാണുകയില്ല. നീ തന്നെ അവയെക്കുറിച്ച് പലപ്പോഴും എന്തോട് ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിലേയ്ക്കു തമിഴ്നാട്ടിലേയ്ക്കു സൂര്യ കിരണങ്ങൾ തുഷ്പാലം ഇന്നും 'ഒരുതൂണു മണ്ഡപം'. അതു കാണാൻ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വിനോദയാത്രാ സംഘങ്ങൾക്ക് കണക്കില്ല.

തെങ്ങും നേരെ തുഷ്പാലത്തിലേക്ക് നടന്നു.

പുനലൂർ ട്രാന്നിനെ കളിർപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് തെക്കേ നടക്കായി ഭൂമിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കല്ലടയാറിന് കുറുകെയാണ് ഈ പാലം. കൊല്ലം—ചെങ്കോട്ട റോഡ് ഈ പാലത്തിലൂടെ കടന്നു പോകുന്നു. തെക്കേ ഇന്ത്യയിൽ തുഷ്പാലം ഇതെന്നുമാത്രമേ ഉള്ളൂ. കാൽനടക്കരുടേയും വാഹനങ്ങളുടേയും പ്രവേശനംകൊണ്ടു്

പാലത്തിൽ എപ്പോഴും വലിയ തിരക്കായിരിക്കും. തൃക്കുപാലത്തിൽ നിന്ന് നാലുപാടും നോക്കുമ്പോൾ കാണുന്ന കാഴ്ച അതിമനോഹരമാണ്. കളകളുൾപ്പെടെയുള്ള ഇരകരയും മുട്ടി നിറഞ്ഞൊഴുകുന്ന കല്ലടയാർ. തിരക്കുകളിൽ ഇടതൂർന്ന വെളുത്ത കിടക്കുന്ന മുള്ളും കൂട്ടങ്ങളും ആറുവഞ്ചിപ്പടർപ്പുകളും. അവയ്ക്കിടയിലൂടെ തലയുയർത്തിനില്ക്കുന്ന വൃദ്ധസായശാലകളും ഭവനങ്ങളും. കിഴക്കൻ കുന്നുകളിൽ തഴച്ചുനില്ക്കുന്ന റബ്ബർത്തോട്ടങ്ങൾ. ക്രിസ്തുവിന്റെ മഹത്തായ ത്യാഗത്തെ വിളിച്ചുറിയിക്കുന്ന കുരിശുകൾ ഉയർത്തി നില്ക്കുന്ന പള്ളികൾ. വടക്കുവശത്തെ കുന്നിൽ ചരുവിൽ നിരനിരയായി ചൊന്തിനില്ക്കുന്ന ഫൈസ്കൂൾ മന്ദിരങ്ങൾ. കഷ്ടിച്ച് ഇരുനൂറ്റാടി താഴെ, കല്ലടയാറിനും കായങ്കുളംറോഡിനും മീതെ കൂടി, കടന്നുപോകുന്ന കൂററൻ റയിൽവേപ്പാലം. പടിഞ്ഞാറെ കായ്ക്കു പതുക്കെപ്പോയ്ക്കു നില്ക്കുന്ന ട്രാൻസ്ഫർട്ട്സ്റ്റേഷൻ.

റയിയുടെ ക്യാമറ പലതവണ ക്ലിക്കുകയുണ്ടായി.

1877-ൽ രാജവംശക്കാലത്തു് യൂറോപ്യൻ എൻജിനീയർമാർ നിമ്മിച്ചതാണു് 188 മീറ്റർനിളമുള്ള ഈ പാലം. അതിനു മുമ്പു് ഈ സ്ഥലത്തു പലതവണ പാലങ്ങൾ കെട്ടുകയുണ്ടായി. പക്ഷെ അവയെല്ലാം കല്ലടയാർ പുഴക്കു എറിഞ്ഞുകളഞ്ഞു. മേലാൽ അങ്ങനെ ഒരാലത്തു് നേരിടാതിരിക്കാനായിട്ടാണു് വിചിത്രമായ ഈ പാലം പണിഞ്ഞതു്. പൊക്കമറിയ കരിങ്കൽത്തൂണുകളുടെ ഇരുവശങ്ങളിലും തുക്കിയട്ടിരിക്കുന്ന ഇരുമ്പുചങ്ങലകളാലാണു് ഈ പാലം ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ഉരുക്കുചട്ടങ്ങളിൽ പലകൾ നിരത്തി താഴത്തെ തട്ടു് നിമ്മിച്ചിരിക്കുന്നു. ചങ്ങലകളിൽനിന്നു് താഴാട്ടുവരുന്ന കമ്പികളിൽ ഈ തട്ടു് കൊളുത്തിയിരിക്കുന്നു. അനേകം ലോറികളും ബസ്സുകളും ഒരേ സമയം ഇതിലൂടെ കടന്നുപോയ്ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വലിയ ഭാരം കയറുമ്പോൾ പാലം ഉയരുകയും ഉയർത്തലാടുകയും ചെയ്യുന്നതു് സർ

മുള്ള കായ്കയാണ്. ബേക്കരയ്ക്കുമുള്ള നാലു കിണ്ടകൾവഴി ചങ്ങലകൾ ആറ്റിനടയ്ക്കലൂടെ അന്യോന്യം ബന്ധിപ്പിച്ചിരിക്കുകയാണ്.

ഇപ്പോൾ പണ്ടത്തെപ്പോലെ ഭാരതത്തിന്റെ മുപ്പത്തിയെട്ടു വില്ലത്തു ഇതിനെ ഒരു സ്തംഭമെന്നോണം കാൽനടക്കാർക്കു വണ്ടി സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്, ഏകദേശത്തുകൂടി പുതിയൊരു കോൺക്രീറ്റ് പാലം നിർമ്മിക്കാൻ പോകയാണെന്ന് അറിഞ്ഞു.

പാലത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറെ കരയിൽനിന്ന് ആറ്റം തുറന്നു വടക്കോട്ട് ഒരു റോഡുണ്ട്. തൃക്കോത്തേശ്വരം എന്ന മഹാക്ഷേത്രത്തിലേയ്ക്കുള്ള വഴിയാണ് അത്. ഞങ്ങൾ അങ്ങോട്ടു നിരിച്ചു. ഉദ്ദേശം ഒന്നര കിലോമീറ്റർനടന്ന് കല്ലടയാറിന്റെ പടിഞ്ഞാറെകരയിൽ ഉന്നമനമുള്ള അമ്പലത്തിന്റെ നടുവിലെത്തി. ആറ്റം കരയിൽ പഴക്കമുള്ള ആ മഹാക്ഷേത്രത്തിന്റെ മുന്നിൽനിന്നുപ്പോൾ എനിക്ക് രോമാഞ്ചമുണ്ടായി. മനുഷ്യന്റെ നന്മയ്ക്കുബോധവും ഇനശ്വരവിശ്വാസവും അവിടെ കരിങ്കല്ല്കൂടിയിട്ടുള്ള അനശ്വരമാക്കി വച്ചിരിക്കുന്നു.

അവിടുത്തെ ഗ്രാമവാസികൾക്കു സംസാരിച്ചതിൽനിന്ന് ഞങ്ങൾക്കു ചില പുതിയ അറിവുകൾ കിട്ടി. പുനലൂർ പണ്ടു ഒരു രാജവംശമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവരുടെ പരദേവതയുടെ ക്ഷേത്രമാണ് ഇതെന്നും ഉള്ള വാത്ത് പുതിയ തലമുറയ്ക്ക് പത്തരയായിരിക്കും. പണ്ടു കൊട്ടാരം സ്ഥിതിചെയ്തതന്നെ പറമ്പിലാണ്. ഇന്ന് താലൂക്കുകച്ചേരി, പോലീസ് സ്റ്റേഷൻ തുടങ്ങിയ ഗവണ്മെന്റ് ആഫീസുകൾ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നത്. പഴയ കൊട്ടാരങ്ങളുടെ അധിഷ്ഠിതങ്ങൾ ഒന്നും ഇന്നില്ല ഉള്ള പുരക്കെട്ടിടം മാത്രം പഴയപടി നിലകൊള്ളുന്നു. ഇപ്പോൾ അത് മൃഗശാലയായി കൈമാറ്റം ചെയ്തിരിക്കുകയാണ്. പാണ്ഡ്യരാജവംശവുമായി

പുനലൂർ രാജാക്കന്മാർക്ക് ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. ഈ വംശത്തിലെ 'കോതവർമ്മ' എന്നൊരു തമ്പുരാൻ പണികഴിപ്പിച്ചതിനാലാണ് 'തൃക്കാശ്വതശ്വരം' എന്ന പേരു കിട്ടിയത്. ശിവിനാണ് പ്രതിഷ്ഠ. മതിലൊട്ടിനു പുറത്തു് വടക്കുപടിഞ്ഞാറെ മുമ്പിൽ 'തിരുവാമ്പാടി'ക്കുതും കാണാം മുൻ ചരത്തെ വലിയ ബവിക്കല്ലിന്റെ മുമ്പിൽകണ്ട ശിലാരേഖകൾ വായിക്കാൻ ഞങ്ങൾ ശ്രമിച്ചുവന്നു. പറ്റിയില്ല. കോലേഴുത്തു് എന്ന പഴയ ലിപിയാണ്. അക്ഷരങ്ങൾ അധികവും തെഞ്ഞു മാഞ്ഞുപോയതിന്നു.

ഞങ്ങൾ അവിടെനിന്നു് ശാസ്താക്കാണ് അയ്യപ്പക്കുതും കടന്നു് നേരെ പേപ്പർമില്ലിലേയ്ക്കുണ് പോയതു്. കുന്നുകളിന്നു നിറഞ്ഞ ഒരു കരകുഴി നാലു് ചുറ്റും നടന്നാൽ മില്ലിന്റെ പ്രധാനഗോറിൽ എത്താം. നഗരമധ്യത്തിൽനിന്നു മില്ലിലേയ്ക്കു നല്ല ഓറി, റോഡു് വേറെയുണ്ടു്. ഒരുമെൽ ഭൂമേയുളളു്.

കല്ലടയാറിന്റെ തെക്കുകരയിൽ, വനഭാഗികൾക്കു നടുവിൽ, സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന വിസ്തൃതമായ ഫാക്ടറികൾ ഞങ്ങൾ നടന്നുകണ്ടു മുൻകൂട്ടി അറവാരും വാങ്ങിയെന്നതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾക്കു അകത്തു കടക്കാൻ വിഷമമുണ്ടായില്ല ഒരു വഴികാട്ടിയ മാനേജർ ഞങ്ങൾക്കു സഹായത്തിനായി അയച്ചുതന്നു. ലോറിക്കുണ്ടക്കിറളള ഇരട്ടം മുളയും മറ്റും യന്ത്രത്തിന്റെ ഓരോത്തട്ടിലും വായിലേയ്ക്കു ഇട്ടുകൊടുക്കുന്നു. അങ്ങനെയ്ക്കു് എത്രയോ ശേയ്ക്കും അറവു കുന്നാതരം കടന്നാസ്സായി വിട്ടുനളു കണ്ടു് നമുക്കു അത്തുതം തോന്നും. ഇപ്പോൾ തടികളും പേപ്പറുണ്ടാക്കാൻ ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നു. പഴത്തുണികൾ, ചാക്കുകൾ, പഴയ കടലാസ്സുകൾ, കളിമണ്ണു് തുടങ്ങിയ സാധനങ്ങൾകൊണ്ടും പേപ്പർ ഉണ്ടാക്കാം. ഇപ്പോൾ എല്ലാ ഇനം കടലാസ്സുകളും ഇവിടെ ഉണ്ടാക്കുന്നുണ്ടു്.

“ഏഷ്യയിലെ ഏറ്റവും പഴക്കമുള്ള ഈ പേപ്പർമിൽ 1838-ലാണ് ആരംഭിച്ചത്.” അഭയാഗസ്ഥൻ ഞങ്ങൾക്കു വിവരിച്ചതനുസാരത്തിൽ നഷ്ടംകൊണ്ടും മറ്റും ഇടയ്ക്കിടെ പ്രവർത്തനം മുടങ്ങും. അങ്ങനെയോ, കൊല്ലങ്ങളോ കഴിഞ്ഞു വീണ്ടും തുടങ്ങും. ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധംവരെ ഇങ്ങനെ വീണ്ടും എണ്ണിരും മൂന്നാട്ടു പോയി. അന്ന് പേപ്പറിന് കഠിനമായ ക്ഷാമം നേരിട്ടു. ‘മിനാക്ഷി പേപ്പർമിൽസ്’ എന്ന പേരിൽ പുതിയൊരു കമ്പനിയായി മിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങി. 1931-ൽ “പനലൂർ മിൽസ്” എന്ന പുതിയ സ്ഥാപനം രൂപം കൊണ്ടു. 1937-ൽ ഹാർവി കമ്പനി ഏറ്റെടുത്തതായെ മില്ലിന്റെ പ്രവർത്തനം ശക്തിപ്പെട്ടു. 600 ഏക്കർ സ്ഥാനത്തു് ഒരു ഞ്ചിൽ 10,000 ഞ്ച കടലാസ്സ് ഉണ്ടാക്കാൻ അവർക്കു കഴിഞ്ഞു. വടക്കേയ്ക്കു് ഏഷ്യയിലെ ഒരു വലിയ വ്യവസായി ആയ ‘ഭാൽമിയ’ ആണ് ഇപ്പോൾ മില്ലിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ. പ്രതിദിനം ശരാശരി 35-40 ഞ്ച പേപ്പർ ഇവിടെ നിർമ്മിക്കുന്നുണ്ട്.

കല്യൗഠാറിന് കുറച്ചെ ഒരു അണക്കെട്ടി മില്ലിലേയ്ക്കു് ആവശ്യമുള്ള വെള്ളമെടുക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ അണയിലേയ്ക്കുപോയി. അതിന്റെ മുകളിലൂടെ നടന്ന് മുകളരെ പോകാൻ രവിഷം മറ്റൊരു മോരം തോന്നി. അണക്കെട്ടു് പാതയ്ക്കു് പിടിച്ചു കിടക്കുകയാണു് ശക്തിയായ നീരൊഴുക്കുമുണ്ടു്. കാലതെറ്റിയിൽ പാതാ ഭംഗത്തിലായിരിക്കും ചെന്നു വീഴുക. ഏതായാലും ആ സ്ഥാനത്തിൽനിന്നു് ഞാൻ അപകടം പിൻതിരിപ്പിച്ചു.

നടന്നു കഴിഞ്ഞ ഞങ്ങൾ മിൽ ക്യാമ്പറിനിൽനിന്നു് ചുട്ടു ചായ വാങ്ങിക്കുടിച്ചു ക്ഷീണം തീർത്തു. ആയിരത്തിൽപരം തൊഴിലാളികൾക്കും, 250-ൽ അധികം ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കും ജീവിത മാർഗ്ഗം ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്ന ഈ വ്യവസായ സ്ഥാപനം ഞങ്ങളിൽ മതിച്ചുളവാക്കി.

ഉച്ചയ്ക്കു ടൗണിൽവന്ന് ഉഴുത കഴിച്ചശേഷം ഗവണ്മെൻററുക റ്റുവെഡ്സ് ഫാക്റ്ററിയിലേക്കു കാർവിട്ടു ഉദ്ദേശമെന്നു കിലോമീറ്റർ ടൗണിൽ നിന്നു വടക്കുമാറി കല്ലടയാറിന്റെതീരത്താണ് ഈ സ്ഥാപനം. കായങ്കുളം-പുനലൂർ റോഡിൽ മുക്കുടർ ചാലത്തിനു സമീപത്തുനിന്നു ഫാക്റ്ററിയിലേയ്ക്കു വഴിതിരിഞ്ഞുപോകുന്നു. വാഷ്കാലത്തു സംഹാരരൂപിണിയായി മാറുന്ന മുക്കുടവാറു ഈ ഫാക്റ്ററിക്ക് അടുത്തുവെച്ചാണ് കല്ലടയാറുമായി ചേരുന്നത്. ഞങ്ങൾ ഫാക്റ്ററിക്കടുത്തു കടന്നു ആനയോളം വലിപ്പമുള്ള തടിക്കുപ്പങ്ങൾ യന്ത്രങ്ങൾതന്നെ തുക്കിയെടുത്തു നിമിഷത്തിനകം കടലാസ്സു പരുവത്തിൽ മുളയ്ക്കുകയായി ചെയ്തിട്ടുള്ള പണി നോക്കിനില്ക്കാൻ രസമുണ്ട്. പിന്നീടു ഈ മരപ്പാളികൾ ഭട്ടിക്കുന്നതും മിനുക്കുന്നതുമെല്ലാം യന്ത്രങ്ങൾതന്നെ. ഈ ഫാക്റ്ററി കൂടുതൽ കൂടുതൽ വികസിപ്പിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. മുന്നറോളംപേർ ഇവിടെ ജോലിചെയ്യുന്നു. ഇതുക്രമംതെ രണ്ടു റ്റുവെഡ്സ് ഫാക്റ്ററികൾകൂടി ഇവിടെയുണ്ട്. അവ സ്വകാര്യസ്വത്വത്തിലാണ് നടത്തുന്നത്.

മുൻമണിയോടെ ഞങ്ങൾ സത്രത്തിൽ മടങ്ങിവന്നു. വരുന്നതിൽ കറെ കസരകളിട്ടു, കാരുകൊണ്ടും വെടിപറഞ്ഞും ഇരുന്ന് വിശ്രമിച്ചു. സത്രത്തിന്റെ തിണ്ണയിലിരുന്ന് പടിഞ്ഞാട്ടു നോക്കിയാൽ, വൃത്താകൃതിയിലുള്ള പെമ്മത്തൂർകുന്നിന്റെ ഉച്ചിയിൽ, അസ്തമയസൂര്യന്റെ ചെങ്കുതിരകൾ തട്ടി തിളങ്ങി നിൽക്കുന്ന 'ശ്രീനാരായണ കോളേജ്' കാണാം. വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പുനലൂർ മുൻപന്തിയിലാണ്. ടൗണിൽ, രണ്ടു കിലോമീറ്റർ ചുറ്റളവിനകത്തു, അഞ്ചു ഹൈസ്കൂളുകളും 21-ൽ പത്തു പ്രൈമറിസ്കൂളുകളുമുണ്ട്.

കൈതച്ചക്കയുടേയും റബ്ബറിന്റെയും നാടാണ് പുനലൂർ. കൃഷിക്കും വ്യവസായത്തിനും ഒരുപോലെ പേരുകേട്ടതാണ് ഈ

പ്രദേശം. നഗരത്തിന് ഉൾക്കൊള്ളാൻ വയ്യാത്തത്ര ജനങ്ങൾ ഇവിടെയുണ്ട്. ഇതിൽ നല്ലൊരു പങ്ക് വനംപോയുമിരിക്കുന്ന വിദേശികളാണ്.

കേന്ദ്രഗവണ്മെന്റുകൾ കാലാവസ്ഥാനിരീക്ഷണകേന്ദ്രം സ്കൗത്തിന്റെ തെക്കുഭാഗത്തു കാണാം.

രാത്രി ഭക്ഷണത്തിനുശേഷം ഞങ്ങൾ സ്കൗത്തിൽ ഉറങ്ങി.

3. ധർമ്മശാസ്താവിന്റെ തറവാട്

ഞങ്ങൾ ഇന്ന് രാവിലെ പന്തളത്തു് എത്തി. ശ്രീധർമ്മ ശാസ്താവിന്റെ തറവാട്ടിൽ. ആലപ്പുഴ ഡിസ്ട്രിക്റ്റിൽ മാവേലിക്കര താലൂക്കിന്റെ കിഴക്കേ അറ്റത്താണ് പന്തളം. എം. സി. റോഡ് ഇതിലൂടെ കടന്നുപോകുന്നു.

അച്ഛൻകോവിലേറ്റിന്റെ തീരത്തു് അടുത്തടുത്തു് കുറെ വിടകളുണ്ട്. തീരെ ചെറിയ വിടകളും ഇടയ്ക്കിടെ വലിയ മാളികകളും. പന്തളം രാജാക്കന്മാരുടെ കോവിലകളുമാണ് ഇവ. പഴയ പ്രഭാവമൊന്നും ഇന്നില്ല. ഒരിടത്തരം തമ്പുരാന്റെ കോവിലകത്തിരുന്നു കൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഈ കണ്ടെഴുന്നതു്. പന്തളം കവാടിയിൽനിന്നു് കഴിച്ച് അരമൈൽ ദൂരമേ. തമ്പുരാക്കന്മാരിൽ ചിലർ നമ്മുടെ സുഹൃത്തുക്കളാണ്. വിശ്രമത്തിനും താമസത്തിനുമുള്ള എല്ലാ ഏർപ്പാടുകളും മുൻകൂട്ടി ചെയ്തിരുന്നു. അതിഥികളെ സൽക്കരിക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകിച്ചും കവാക്കരന്മാരെ പുജിക്കുന്നതിൽ—ആ കുടുംബത്തിന്റെ പാരമ്പര്യം ഇന്നും നിലനിൽക്കുന്നു.

പന്തളം രാജവംശവും ശബരിമല അയ്യപ്പനുമായുള്ള ബന്ധം പ്രസിദ്ധമാണ്. വേടയ്ക്കുപോയ പന്തളത്തമ്പുരാനു് കാട്ടിൽനിന്നു് ഒരു ശിശുവിനെ കിട്ടി. അദ്ദേഹം ആ കുഞ്ഞിനെ കൊട്ടാരത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നു് ഭാരനിച്ചുവളർത്തി അയ്യപ്പൻ എന്നു് പേരിട്ടു. തേജസ്വിമയ്ക്കു് ആ കുമാരൻ തമ്പുരാന്റെ കണ്ണിലുണ്ണിയായി വളർന്നു രാജസേവകന്മാർക്കു് അസൂയ വർദ്ധിച്ചു. അവർ തമ്പുരാട്ടിയെ പാട്ടിലാക്കി. അയ്യപ്പനെ പുറത്തു് ക്ഷിയില്ലെങ്കിൽ തന്റെ മകനു് രാജ്യം നല്കപ്പെടാമെന്നു് രാജാവിന്നു് ഭയം. ശ്രദ്ധാലോചനകൾ നടന്നു. തമ്പുരാട്ടി കഠിനമായ

രോഗം ബാധിച്ച മടി കിടന്നു. എന്തെല്ലാം ചികിത്സകൾ ചെയ്തിട്ടും ഫലമുണ്ടായില്ല. ഒടുവിൽ, ചികിത്സക്കാര പൂജിപ്പാലം കൂടിയ തിര എന്ന് വൈദ്യൻ വിധിച്ചു. തമ്പുരാൻ ആകെ വിഷമിച്ചു. ഇതറിഞ്ഞ് അയ്യപ്പൻ കാട്ടിലേയ്ക്കു പോയി അദ്ദേഹം മടങ്ങി വരില്ലെന്നാണ് രാജസേവകന്മാർ വിചാരിച്ചത്. പക്ഷേ, അതുകൊണ്ട് മൂന്നു പച്ചികളുമാറി അയ്യപ്പൻ കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തി. ഒരു കൂറൻ പച്ചിയുടെ കഴുത്തിൽ ബാലനായ അയ്യപ്പൻ. ഇരുവശവും രണ്ടുപെൺപച്ചികൾ. പച്ചിപ്പാൽ കറന്നെടുത്തുകൊള്ളാൻ അയ്യപ്പൻ പറഞ്ഞു. എല്ലാവരും പാർശ്വമായി തമ്പുരാട്ടിയുടെ രോഗാതിന്റെ കള്ളി പുറത്തായി. താമസം ഇവിടെ താമസിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ലെന്നും ശബരിമലയിലേയ്ക്കു പോകയാണെന്നും അയ്യപ്പൻ പറഞ്ഞു. മണ്ഡല വൃതമെടുത്ത് ഇരുമടിയും താങ്ങി അവിടെ വന്നാൽ ഭക്തന്മാർക്ക് തന്നെ കാണാം. എല്ലാ കൊല്ലവും മകരമാസം ഒന്നാം തീയതി വളഞ്ഞല്ലനെ സ്വീകരിക്കാൻ താൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്ന് അയ്യപ്പൻ ഉറപ്പുനൽകി. അനന്തരം തമ്പുരാന്റെ കാൽക്കൽ വിണ നമസ്കരിച്ചിട്ട് അയ്യപ്പൻ ശബരിമലയിലേയ്ക്കു പോയി.

കേരളത്തിലും പുറത്തുമുള്ള ലക്ഷക്കണക്കായ ഭക്തജനങ്ങൾ ഈ കഥ വാചസ്പത്യം. അയ്യപ്പനോടൊപ്പം പന്തളത്തമ്പുരാണെക്കുറിച്ചും അചർ കീർത്തനം ചെയ്യുന്നു. കോവിലകത്തുനിന്നു വെളിച്ചം തന്നെ അയ്യപ്പനേയും ഉണ്ട്. എന്നും ശബരിമലയിൽ പോയി ആരാധന നടത്താൻ പ്രയാസമാകുകയാണെന്ന് ഇവിടെത്തന്നെ അയ്യപ്പനെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരിക്കുകയാണ്. അദ്ദേഹം ഒരു വലിയ മാളിക ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു തമ്പുരാൻ പറഞ്ഞു:—അതും ആ മാളികയിലാണ് അയ്യപ്പന്റെ തിരുവാഭരണപ്പെട്ടി വെക്കിയിരിക്കുന്നത്. ആ കോവിലക

മാണ് അയ്യപ്പന്റെ ഭവനം. എല്ലാ കൊല്ലവും മകരവിളക്കു കാലത്തു തിരുവാഭരണങ്ങൾ വാദ്യഘോഷങ്ങളോടെ ശബരിമലയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകും. വലിയതമ്പുരാനാണ് അകമ്പടിസേവിക്കുക.

ധർമ്മശാസ്ത്രവിന്റെ തറവാട്ടിലാണ് ഇരിക്കുന്നത് എന്നോ തത്ത്വപ്പാഠം ഞങ്ങൾക്ക് അഭിമാനം തോന്നി. എന്തോ വലിയ ഒരു കാര്യം സാധിച്ചതുപോലെ. പണ്ടു പല തുറവാടുകളാലും കിഴക്കൻ മലയോരങ്ങളിൽ കൊടികത്തി വാണിരുന്നതാണ് ഈ ഭാഗവശം. ഇന്ന് ശബരിമലയോടു ബന്ധപ്പെട്ട് ഐതിഹ്യത്തിൽ മന്ത്രാമയ അവർ സ്ഥാനമുള്ളു.

“പടപെടിച്ച പന്തളത്തു ചെന്നപ്പോൾ പന്തവും കൊളുത്തിപ്പട” എന്ന പഴഞ്ചൊല്ല് മകർക്കാത്തവർ കേളത്തിൽ കാണുകയില്ല. പന്തളത്തുകൾക്കു പണ്ടത്തെ വിദ്യപരമേശ്വരൻ അർപ്പിക്കുകയായിരുന്ന വിരമാത്മാവുവർമ്മയുമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ തോറ്റൊടിയ തെക്കേക്കൂർ സൈന്യം പന്തളത്തു ചെന്നപ്പോൾ, പന്തവും കൊളുത്തി ഭരണീയിൽപ്പോലും പൊരുതുന്ന പടയാളികളെ നേരിടേണ്ടി വന്നുവത്ര.

ഇന്ന് മറ്റൊരു ചേരയോടു അവർക്കു നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. അധഃപതനത്തിലായും വഴുതിവീണുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ജനതയെ ഉദ്ധരിക്കാനുള്ള പതിയേറെ സമരം—കൃഷി, വിദ്യാഭ്യാസം, മൃഗസംരക്ഷണം എന്നിവ വകുപ്പിച്ച് നാടിനെ ഉയർത്തുക. ഇതിനു മുൻകൈ എടുത്തത് മന്നത്തു പത്തനാമുണ്ടി ഭരണ എൻ. എസ്സ്. എസ്സ് വക ബോയ്സ് ഹൈസ്കൂൾ, മേറ്റേൺ ഹൈസ്കൂൾ, ആർട്ട്സ് കോളേജ്, ട്രെയിനിംഗ് കോളേജ്, മേഡിക്കൽ മിഷൻ, പോളിടെക്നിക്, മന്നം ഷുഗർമിത്ത് എന്നിവ പന്തളത്തിന്റെ മലപ്പുറം മേരിയ സ്ഥലം നങ്ങളാണ്.

ഞങ്ങൾ മനം ഷുഗർമിത്സിലെയും കാർവിട്ടു. പന്തളം കവലമിൽനിന്ന് നാലു കിലോമീറ്റർ പടിഞ്ഞാറ് മാറി, ഉദ്ദേശം 20 ഫെക്ടർ വിസ്താരമുള്ള ഒരു പറമ്പിലാണ് ഈ ഫാക്ടറി സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ളത്. പ്രധാന കെട്ടിടത്തിന് 550 അടി നീളവും 72 അടി വീതിയുമുണ്ട്. 120 ലക്ഷം രൂപ വാലുപിടിച്ചുള്ള മനുസാമഗ്രികൾ വിദേശത്തു നിന്ന് ഇറക്കുമതി ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്ന് മാനേജർ ഞങ്ങളോട് പറഞ്ഞു. ഫാക്ടറിയുടെ ഏറ്റവും പ്രവർത്തനമുള്ള ഞങ്ങൾ ചുറ്റിനടന്നു കണ്ടു. ദിവസവും 1000 ടൺ കരിമ്പ് ആട്ടി പഞ്ചസാര എടുക്കാനുള്ള സൗകര്യം ഇപ്പോൾ ഇവിടെയുണ്ട്. പക്ഷേ ഫാക്ടറിക്ക് ആവശ്യമുള്ളിടത്തോളം കരിമ്പ് കിട്ടാറില്ല. തന്മൂലം കൂടക്കൂടെ ഫാക്ടറി പുട്ടിച്ചിടേണ്ടിവരുന്നതായി അവിടെയുള്ള ജോലിക്കാർ പറയുന്നു. ഇത്ര വലിയ ഒരു സ്ഥാപനം അനേകമാസക്കാലം അടച്ചിടേണ്ടിവരുന്നത് രാജ്യത്തിന് നഷ്ടമാണ്. തൊഴിലാളികൾക്ക് ജോലിയില്ലാത്തതും. പഞ്ചസാരയുടെ ക്ഷാമവുമുണ്ടാകും.

ഷുഗർമിത്സൽ നിന്നിറങ്ങിയ ഞങ്ങൾ മെഡിക്കൽമഷിൻ, കേളേജുകൾ എന്നിവയും പോയിക്കണ്ടു.

മനസ്സു പത്മനാഭനോടുള്ള ആദരവ് കാണിക്കാനായി നാട്ടുകാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു പ്രതിമ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഫരിജനങ്ങൾ വളരെക്കൂടുതലുള്ള ഒരു സ്ഥലമാണ് പന്തളമെന്ന് മുൻപെ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ ഒരു കേന്ദ്രം കണ്ടൽകൊള്ളാമെന്ന് ഞങ്ങളിൽ ചിലർക്കു ആഗ്രഹം തോന്നി. വഴികാട്ടിയായിവന്ന തമ്പുരാൻ ഞങ്ങളെ ചേരിക്കൽ എന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അത്തുറിലധികം ഫരിജന കടുബങ്ങൾ അവിടെ ഞെരുങ്ങി പാർക്കുന്നുണ്ട്. അവരുടെ ജീവിത നിലവാരം

രത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ള മാറ്റങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങൾ അതുകൊണ്ട് വൃത്തിയും വെടിപ്പുമുണ്ട്; വേണ്ടത്ര വിദ്യാഭ്യാസമുണ്ട്; സ്വന്തമായും മാനമായും ജീവിക്കുന്ന മട്ടുണ്ട്. അമാത്മാഗാന്ധിനും സാരാജിനിയായപ്പോൾ മറ്റും ഇവിടെ സന്ദർശിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഒരു വൃദ്ധൻ അഭിമാനത്തോടെ പറഞ്ഞു. അധികൃതരായി കഴിഞ്ഞിരുന്ന ഇവർക്ക് ഇന്നത്തെ നില ലഭിച്ചത് അവരൊക്കെ വന്നതുകൊണ്ടാകാം ഞങ്ങളെക്കൊണ്ട് എന്തു കിട്ടാനാണ്! ചുരുക്കുകൊണ്ടും ഈ കൊണ്ടും പായ്, വട്ടി, കട്ട തുടങ്ങിയവ ഉപയോഗിക്കുന്നത് അവരുടെ പ്രധാനതൊഴിൽ. അവർക്ക് നമ്മു നേർന്ന് ഞങ്ങൾ ശേഷി.

നോക്കുന്നിടത്തൊക്കെയും നെല്ലും കരിമ്പും കപ്പലും തഴച്ചു കിടക്കുന്ന വിളഭൂമികൾ. തുറന്നുണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അച്ചൻകോവിലാറ്റിന്റെ വന്നടിഞ്ഞ എക്കലും ചെലിയും കൊണ്ടുണ്ടായതാണ് നമ്മുടെ മണ്ണ്. പഞ്ചസാര ഫാക്ടറി തുടങ്ങിയതോടെ, നേപ്പോളിയോടുകൂടിയ കരിമ്പിന് താല്പര്യമായി മാറിയിട്ടുണ്ട്. ഞങ്ങളും ഏതെങ്കിലും പച്ചക്കറികളും എവിടെയും നല്ലവണ്ണം വളരുന്ന ഉള്ളിത്തോളം ഭൂമിയിൽ എല്ലാം വിളകിപ്പെടുക്കാൻ പാങ്ങത്തെ കൃഷിക്കാർക്ക് പ്രത്യേകകഴിവുണ്ട്. പട്ടിണികിടക്കേണ്ടിവരുന്ന കൃഷിക്കാർ പന്തളത്തില്ല എന്ന് അവർ അഭിമാനത്തോടെ പറയും.

സ്വന്തമായി ഒരു സാഹിത്യപാരമ്പര്യമുള്ള നാടാണ് പന്തളം. തുറന്നും ഖണ്ഡകാവ്യങ്ങളും, അഗ്നികാണ്ട ചരിതം, വിജയോത്സവം എന്നീ മഹാകാവ്യങ്ങളും മറ്റും എഴുതിയപന്തളം കേരളവർമ്മവർമ്മൻ പണ്ടത്തെ മഹാകവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ശ്രദ്ധ നേടുന്നു. "കവനകരമുടി" എന്നു പേരെടുത്ത പദ്യരംഗം സിങ്ക ഇംഗ്ലിഷ് ലിറ്ററേച്ചർ അക്കാദമിയിൽ പന്തളം കൃഷ്ണവാര്യർ, പന്തളം

രാജവവർമ്മ തുടങ്ങിയവരും നല്ല കവികളായിരുന്നു. അയ്യപ്പനെക്കൊണ്ടുമാത്രമല്ല, കവികളെക്കൊണ്ടും കേരളീയരുടെ ഹൃദയം കവർന്നുതന്ന നാടാണു് പന്തളം.

പന്തളം കവലയിലെ തിരക്കും തിരക്കും ഭയങ്കരമാണു്. യാത്രക്കാരനേയും വാഹനങ്ങളുടേയും ഒരു പ്രളയം എപ്പോഴും കാണാം.

തിരിച്ചു കോവിലകത്തുവന്നു ഉറങ്ങുകഴിഞ്ഞു വിരമിച്ചു. ആ പള്ളിശ്ശേരിക്കും മെഴുക്കുപുരട്ടിക്കും കണ്ണിമാങ്ങയ്ക്കുമെല്ലാം ഒരു പ്രത്യേക സ്വാദ് അനുഭവപ്പെട്ടു. ധർമ്മശാസ്താവിന്റെ തറവാട്ടിൽ നിന്നു് ലഭിച്ച ആ വിരുന്നു് ഒരിക്കലും മറക്കുകയില്ല.

മൂന്നു മണിയോടെ ഞങ്ങൾ യാത്രപറഞ്ഞു് അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു.

4. പാൽപ്പായസം

പാൽപ്പായസം, പാൽപ്പായസം, എന്ന വിളികൾ കേട്ടുകൊണ്ടാണ് ഞങ്ങൾ അവലപ്പഴ കവലയിൽ എത്തിയത്. പാൽപ്പായസം ഇങ്ങോട്ടുള്ള യാത്രയിൽ ഞങ്ങളോന്നു ഭയന്നു. കാരണം ഒരു ബസ്സുമായി കൂട്ടിയിടിച്ചു എന്നു കരുതി. ഡ്രൈവറുടെ സാമത്വംകൊണ്ട് അപകടം ഒഴിവാക്കുന്നു പറഞ്ഞാൽ മതിയല്ലോ.

പാൽപ്പായസത്തിന്റെ മധുരമായ വിളികൾ അടുത്തു വന്നു.

റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനുകളിലെ 'വടക്കെ കോഫി' വിളികളും, ബസ്സ് ഡാൻസുകളിലെ 'സോ ധാ നാ അങ്ങവെള്ളം' വിളികളും നാം ധാരാളം കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അവയോട് ചേർപ്പും തോന്നിയിട്ടുണ്ട് എന്നാൽ ഇങ്ങനെയല്ല. അവലപ്പഴ പാൽപ്പായസം, കൊട്ടാരക്കര ഗണപതയുടെ ഉണ്ണിയപ്പം, പഴനിയിലെ പഞ്ചാഭൂതം എന്നിവയുടെ മധുരവും, അനുഭവിച്ചവരോട് അറിഞ്ഞുകൂട്ട. അതുമാത്രമാണോ കാരണം! പല തുറന്നിടുകളിലും ഭക്ഷിയും മിശ്രാസവും ഇവയെ പൊതിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നു. ഇവയുടെ ഭവ്യത്വം വെളിവാക്കുന്ന അനവധി ഐതിഹ്യങ്ങൾ നാം കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

മുക്കുടാതെ നടന്നു പോകുന്നതാണ് പാൽപ്പായസ നിവേദ്യം. ഇത് തുടങ്ങിയിട്ട് എത്രകൊല്ലമായി എന്നു അറിവില്ല. ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാക്കന്മാർ ഭരണം തുടങ്ങിയ നാൾ മുതൽ ഇങ്ങായിരുന്നു എന്നതിന് രേഖയുണ്ട്. ദിവസം മൂന്നുപറ അരിയും മുപ്പത്താറുപറ പാലുമാണ് പായസത്തിനു വേണ്ടത്. അവലപ്പഴ വയ്ക്കുന്ന ഈ പാൽപ്പായസത്തിന്റെ സ്വാദ് ഒരു പ്രത്യേക

മാണ്. ഈ വെള്ളാട്ടു ചാർപ്പിന് തന്നെ എന്തോ വിശേഷമുണ്ടത്രേ.

ഞങ്ങൾ പായസക്കുച്ചവടക്കരനായ കേതനീർനിന്റ ചാരാ ഗ്ലാസ്സ് പായസം വാങ്ങി കടിച്ചു. തൽക്കാലം വിശപ്പും ദാഹവും ഒന്നു ശമിച്ചു.

“സാക്ഷാത് അവലപ്പഴ പാൽപ്പായസം തന്നെയാണോ ഇത്?”

മധു നെറാറി ചുളിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

“അല്ല; ഈ ചേരിൽ കുച്ചവടക്കാർ കൊണ്ടുനടന്നു വീൽക്കുന്ന സാധനം.”—ഞാൻ പറഞ്ഞു.

ചെമ്പകശ്ശേരിയിലെ പഴയ ‘ഗോകുല’ങ്ങളെപ്പറ്റി ഞാൻ ഓർത്തു. അവലത്തിലേയ്ക്കു പാൽകൊടുക്കേണ്ടതിനുമത്രം മറ്റു റീൽപ്പരം വീട്ടുകാർ. എല്ലാ വീടുകളിലും തൊഴുത്തുനിറയെ പശുക്കൾ. ദിവസവർഷ സഭ്യയ്ക്കു കൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്കു തൈരും മോരും നെയ്യും ഏത്തിച്ചുകൊടുക്കേണ്ടത് ആ വീട്ടുകാർതന്നെ.

ജനത്തെ അവലപ്പഴയും അതിനോടു ചേർന്ന പ്രഭുക്കളും ഉം പഴയ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജ്യത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടവയായിരുന്നു. സംഹിതയ്ക്കുതീർപ്പും ചരിത്രത്തിലും ചേരുകേട്ടതാണ് ഈ രാജ്യം, അവിടുത്തെ ഓരോ മണൽത്തരിയും കഥകൾ പറയാനുണ്ടുകൊ. “ദേവനാരായണൻ” എന്ന് സ്ഥാനപ്പേരുള്ള ഈ നമ്പൂതിരിയായിരുന്നു ഈ രാജ്യത്തിന്റെ സ്ഥാപകൻ.

ചെമ്പകനാട്ടിന്നപിക്കാര ഭൂതനാം

തമ്പുരാൻ ദേവനാരായണസ്ഥി” എന്ന് കഞ്ചൻനമ്പ്യാർ സ്തുതിക്കുന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമകാലികനായിരുന്ന ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനെയാണ്.

പ്രകൃതിവിലംബത്തിന്റെ ഏതരംഗമായിരുന്നു ഈ പ്രശ്നം. ഏ.വി.ടെം വെച്ചപ്പോഴുള്ള രേഖകളെക്കുറിച്ചും. ചരം ക്രമീകരണ ജനങ്ങൾ. ഏ.ശ്വരം നിറഞ്ഞ ഭവനങ്ങൾ. കൂത്തും പരക്കും ഉള്ളും കൈകളെ സന്തോഷം നിറഞ്ഞ രംഗീകരം.

രാജവാഴ്ചക്കാലത്തെ രാജാവിന്റെയും ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിന്റെയും ഇടയിൽ ഇവിടെ ഉള്ളൂ. കോട്ടാക്കൽ ഉം കോവിലകങ്ങളെ മെല്ലാം മാർത്താണ്ഡവർമ്മയുടെ ആക്രമണത്തോടെ മണ്ണടിഞ്ഞു പോയി. മന്ത്രിയായിരുന്ന തെക്കേടത്തു ഭട്ടതിരിയുടെ ചതി നിമിത്തമാണ് ചെമ്പകശ്ശേരിയെ തോൽവിപറ്റിയതെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. തിരുവിതാംകൂർ സൈന്യം കോട്ടാരം വളഞ്ഞപ്പോഴും, അതേസമയം തെക്കേടത്തു ചെമ്പകശ്ശേരിയെ സുരക്ഷിതമാക്കി വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നുവെന്നുപോലും.

രാജവാഴ്ചക്കാലത്തെ പേരുകേട്ട പല നമ്പൂതിരികളും ബ്രഹ്മണങ്ങളും ഇന്നും നല്ലനിലയിൽ കഴിയുന്നുണ്ട്. മാതൂർ, ചാലയിൽ, സമഭായത്തിൽ തുടങ്ങിയ നാടുകൾ വാഴ്ചകളും കീർത്തികളും വരുന്നു.

അമ്പലപ്പുഴക്കേരളം നല്ല പ്രദേശം പണ്ടു പുഞ്ചുറകളും തോടുകളുമായിരുന്നു എന്നും ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാക്കന്മാർ നികത്തി എടുത്തതാണെന്നും പഴമക്കാർ പറയുന്നു. ഭൂമിയുടെ കിടപ്പ് കണ്ടാൽ, അത് വാസ്തവമെന്ന് തോന്നും. ചെമ്പകശ്ശേരിയുടെ തലസ്ഥാനം 'പുറക്കാട്' ആയിരുന്നു. പോർട്ടുഗീസുകാർ ചെമ്പകശ്ശേരിയുമായി പണ്ടെങ്കിലും പുറക്കാട് ആക്രമിച്ചതായി ചരിത്രത്തിലുണ്ട്. ഈ പ്രദേശത്തെ പതിനായിരക്കണക്കിന് തെക്കേടുകൾ വെട്ടി നശിപ്പിച്ചാണ് അറർ വൈരാഗ്യം തിരിച്ചത്!

അമ്പലപ്പുഴയുടെ കടൽത്തീരങ്ങൾ കൂടക്കൂടെ കടൽ വീഴുകയാണു്. രോട്ടപ്പള്ളി മുതൽ ചേന്തലവരെ ഈ ആകൃതിക്കു് വളരെ കൂടുതലാണെന്നു് നാട്ടുകാർ പറഞ്ഞു. “കടലാക്രമണം” പത്രങ്ങളിൽ വായിച്ചുള്ള അറിവേ ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതൊന്നു നേരിട്ടു കാണാനായി ഞങ്ങൾ പുറത്തുപോയി. അവിടെക്കുണ്ടു കാഴ്ചകൾ ആക്കം നട്ടുക്കുമുണ്ടാക്കുന്നവയായിരുന്നു. നിരവധി മക്കുവക്കുടിലുകൾ വിങ്ങുപോയിരിയ്ക്കുന്നു. അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ഉപ്പുചിരട്ടവരെ കടൽ കവർന്നിരുന്നു. തഴച്ചുറളൻ നന്നിരുന്ന തെങ്ങെക്കുകുപോലും പിഴുതുമറിഞ്ഞു കിടക്കുന്നു. തകർന്നു കിടക്കുന്ന കടിലുകളിലെല്ലാം നോക്കിക്കുണ്ണിനെപ്പോലെയായിട്ടു കിടക്കുന്ന സ്ത്രീകളേയും കുട്ടികളേയും അവിടെ കണ്ടു. എല്ലാ കൊല്ലവും അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കു് ഈ ആപത്തുണ്ടാകാറുണ്ടു്. കിഴക്കൻ പ്രദേശങ്ങളിൽ വെള്ളപ്പൊക്കംകൊണ്ടുള്ള കേടുതികൾ; തീരപ്രദേശങ്ങളിൽ കടലാക്രമണം കൊണ്ടുള്ള നാശങ്ങൾ.

കടലാക്രമണം തടയാനായി ഗവണ്മെൻറു് അവിടെ കൽമീറ നീർമ്മിച്ചു. ഉറക്കൻ കരിങ്കല്ല്കൾ കൊണ്ടുവന്നു് മതിൽപോലെ അട്ടിവെച്ചു തിരമാലകൾ അറയെ വീഴുക്കിക്കുറുത്തു. ലക്കുക്കുണ്ടു് ഉറപ്പിക വെള്ളത്തിലായി. വീണ്ടും ചീറുകോട്ടു മാറി പതിയെ കൽച്ചീറു ഉണ്ടാക്കി. അതും കടലെടുത്തു. കടലും മേന്മയുണ്ടു് തമ്മിലുള്ള മത്സരം ഇപ്പോഴും അവിടെ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

“ഒരു രാത്രിപോലും സമാധാനത്തോടെ ഒന്നറങ്ങാൻ കഴിയില്ല” — കടലിൽ കഴിയുന്ന സാധുക്കൾ തങ്ങളുടെ കഷ്ടപ്പാടുകൾ പറയാൻ തുടങ്ങി. “രാവു പകലും തീരുകളോടു് മല്ലടിച്ചുപോലു വീശപ്പമാറാൻ വകകിട്ടു. അതും കൊണ്ടു് കരയുകയറിറയുമ്പോൾ കടപ്പാടും കാണുകയില്ല” കരളലിയിക്കുന്ന കഥകൾ !

അമ്പലപ്പുഴ കരുമാടിക്കട്ടനെപ്പുറം പണ്ട് എവിടെയോ
 വായിച്ചു ഓർമ്മയുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു വിദ്യാർത്ഥി സാഹിത്യത്തിനെ
 യുക്തി ഞങ്ങൾ കരുമാടിയിൽ എത്തി. കൊല്ലം—അമ്പലപ്പുഴ
 കനാൽ (തോട്) കടന്നുപോകുന്നത് അതിലെയാണ്. ചുറ്റും
 പാടം ഒന്നാത്തരം കൃഷിഭൂമികൾ. അവയെല്ലാം ചെറിയ
 പാലമുണ്ട്; കരുമാടിപ്പാലം. പാലത്തിൽനിന്ന് അല്പമകലെ
 'കാമപുരം' എന്നൊരു അമ്പലമുണ്ട്. അതിനടുത്തു, പാടത്തി,
 ന്റെ പടിഞ്ഞാറുകരയ്ക്കു, തോട്ടവക്കത്തായിരുന്നു കരുമാടിക്കട്ട
 ന്റെ വിഗ്രഹം;—ഉയർന്ന പീഠത്തിലിരിക്കുന്ന കടും കറുപ്പുനിറ
 മുള്ള കരിങ്കൽ വിഗ്രഹം. മുഖത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം അപ്പം
 അടർന്നുപോയിട്ടുണ്ട്. മലമുകളിലെ ഒരാന കത്തിപ്പൊട്ടിച്ചതാ
 ണെന്നാണ് കേഴ്.വി. കരുമാടിക്കട്ടനെ ഇപ്പോഴത്തെ മണ്ഡപ
 ത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ട് അധികം കാലമായില്ല. തോട്ടങ്ങളോ
 യി മഴയും മഞ്ഞും വെയിലുമൊക്കെണ്ട് 'കട്ടൻ' വയലിൽ
 കഴിയുകയായിരുന്നു. കനാലിൽക്കൂടി ബോട്ടിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന
 റെ അനുഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടും ചിലർ രാത്രിയിൽ ഭയമുളവാക്കി
 ുക്കാണ്ടും. കരുമാടിക്കട്ടനെപ്പുറം പല കഥകളും ഇവിടെ
 പ്രചാരത്തിലുണ്ട്. ഇതു ശ്രീബുദ്ധന്റെ വിഗ്രഹമാണെന്നാണ്
 ചരിത്രപണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിപ്രായം.

അമ്പലപ്പുഴ എന്നു കേട്ടാൽ ആദ്യം നാം ഓർക്കുക കഞ്ചൻ
 നമ്പ്യാരെക്കുറിച്ചായിരിക്കും. ഈ മഹാകവിയുടെ ജീവിതം മു
 കാലം അമ്പലപ്പുഴയിലാണ് കഴിച്ചുകൂട്ടിയത്. ചെമ്പകശ്ശേരി
 രാജും പിടിച്ചടക്കിയപ്പോൾ മാർത്താണ്ഡവർമ്മ കഞ്ചൻനമ്പ്യാ
 റെക്കൂടി തിരുവനന്തപുരത്തേയ്ക്കുകൊണ്ടുപോയി. കുറച്ചുകാലം
 നമ്പ്യാർ അവിടെകഴിഞ്ഞു. ഉണ്ണായി വാര്യരും രാമപുരത്തു
 വാര്യരും മറ്റും അന്ന് അവിടെ ഉണ്ടാകുന്നു. ഏതാകാണ
 ങ്ങളാൽ തിരുവനന്തപുരത്തെ താമസം ഒടുവിൽ നമ്പ്യാർ

മട്ടത്തു. മഹാരാജാവിന്റെ അനുചാരന്മാർക്കു വിഷം അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കുപോന്നു. നമ്പ്യാർക്കു അവിടെയൊരു വീടും പറമ്പും 'അഞ്ചുകാലം കോപ്പം അഞ്ഞാഴിപാൽപ്പായസവം' മഹാരാജാവ് അനുവദിച്ചുകൊടുത്തു. അമ്പലത്തിന് തൊട്ടുകിഴക്ക് 'നമ്പ്യാർമഠം' എന്ന പറമ്പിലായിരുന്നു ആ മഹാകവിയുടെ വീട്. ഞങ്ങൾ ആ പറമ്പിലേയ്ക്കു ചെന്നു. അദ്ദേഹം താമസിച്ചിരുന്ന ആ പഴയ മണകുടിയ്ക്കു അവിടെയെങ്ങാനുമുണ്ടെന്നു റിയാനായിരുന്നു ഞങ്ങൾക്ക് ആഗ്രഹം. പക്ഷേ നിരാശയാണുണ്ടായത്. പുതിയ മനോഹരമായ ഒരു കെട്ടിടം അവിടെ തലയേറ്റത്തിനില്ല. കേളനാർക്കർ ഘനികഴിപ്പിച്ച 'കഞ്ചൻ നൂരകം' ആണു് അത്.

ആ പറമ്പിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ നമ്പ്യാരെപ്പറ്റിയുള്ള ആര്യവൃണകൾ എന്റെ മനസ്സിലേയ്ക്കു തള്ളിക്കയറി. 'തുളൽപ്പാട്ടുകൾ'യുടെ ഉത്ഭവം അമ്പലപ്പുഴവെച്ചാണ്. ചാക്യാരോട് ചിങ്ങി, നമ്പ്യാർ ഭരണാഭിമുഖീകരണം കലയാണുസംഗ്രഹം തുളൽ നിർമ്മിച്ചു. വേഷങ്ങളുണ്ടാക്കി. ചിരേണുസന്ധ്യയ്ക്കു്. ചാക്യാർ നടക്കേ ആത്മതരയ്ക്കു് 'കൂത്തു' അരംഭിച്ചപ്പോൾ നമ്പ്യാർ അക്കേ ആത്മതരയിൽ കയറി 'തുളൽ' തുടങ്ങി. അതൊരു പുതിയ കലാപ്രസ്ഥാനമായിരുന്നു. നമ്പ്യാരുടെ തുറന്നടിച്ച വിമർശനങ്ങളും, കടകളെ ചിരിപ്പിക്കുന്ന നേരം വേഷങ്ങളും, മനോഹരമായ വർണ്ണനകളും എല്ലാം ജനങ്ങൾക്ക് ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. തുടർന്ന് അദ്ദേഹം അമ്പലപ്പുഴവെച്ച് അനേകം തുളൽകൾ ഏഴുതി അരങ്ങേറി. അങ്ങനെ, തുളൽപ്പാട്ടുകളുടെ ജന്മഭൂമി എന്ന കീർത്തി അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കു കിട്ടി.

കലയിലും സാഹിത്യത്തിലും അമ്പലപ്പുഴയുടെ കീർത്തി ഇന്നും മങ്ങിയിട്ടില്ല. തുളക്കുളക്കുറപ്പ്, തുളഗോപിനാഥ് തുട

ജീയ കഥകളിയാചാര്യന്മാർ; പ്രസിദ്ധനാഗസ്വാമി വിദ്വാനായ പണിക്കർ സമോദാനന്മാർ; സാഹിത്യപണ്ഡിതനായ പി. കെ. നാരായണപിള്ള, തകഴി ശിവശങ്കരപ്പിള്ള, സർദാർ കെ. ഐ. പണിക്കർ, പി. കെ. ചരമേശ്വരൻ നായർ തുടങ്ങിയ സാഹിത്യനായകന്മാർ, ഇവരെല്ലാം അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കു അഭിമാനിക്കത്തക്ക സന്മാനങ്ങളാണ്.

പ്രതിനേട്ടവും പഠിച്ചു പണിക്കർമാരുടെയും 'കോണമ്പള്ളിനായ്ക്കു'ന്റെയും മാരം നേതുതലത്തിൽ പണ്ടു ഇവടെ വെച്ചു നടന്നിരുന്ന യുദ്ധപരിശീലനത്തിന്റെ ഓർമ്മയെ നിലനിർത്തുന്ന ചടങ്ങാണ് 'അമ്പലപ്പുഴ ചേലകളി'. ഉത്സവകാലത്തു അമ്പലത്തിൽ വെച്ചാണ് ഇതു നടത്തുക. അറയും തലയും മുറുക്കി, വാളും പരിചയമേന്തി, പടയാളികൾ അണിനിരന്നു നിന്നു, ഒരതിരവും കടകവും വെട്ടുന്നതു കാണുന്ന ഒരു കാഴ്ച തന്നെ.

ഞങ്ങൾ തിരിച്ചു കവലയിലേയ്ക്കു വരുമ്പോൾ ഹരിക്കര ഒരു സംശയം: "പാൽപ്പായസത്തിന്റെ നാട്ടിൽ പട്ടിണികിടക്കുന്നവരുണ്ടോ?"

"തീർച്ചയായും—" മധു പറഞ്ഞു. "അമ്പലപ്പുഴയുടെ നടുവേളങ്ങൾ നാം കണ്ടില്ല."

നാലു മണിയോടെ ഞങ്ങൾ തുക്കക്കരയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു.

5. തൃക്കാക്കര

ചരിത്രം കിനാവു കാണുന്ന തൃക്കാക്കരയിൽ ഭാണത്തപ്പാട്ട് നാട്ടിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഈ കത്തെഴുതുന്നത്.

ഇന്നലെ വൈകിട്ട് ഞങ്ങൾ ഇവിടെ എത്തി. ഇങ്ങോട്ടുള്ള യാത്ര ഉന്മേഷകരമായിരുന്നു. പ്രശാന്തമായ നാട്ടിൻപുറങ്ങളും തിരക്കുപിടിച്ച നഗരങ്ങളും പിന്നിട്ടാണ് ഇവിടെ വന്നുചേർന്നത്. രാത്രി ഒരു സ്മൃതിയിന്റെ കൂടെ കഴിച്ചു.

“മാവേലി നാടുവാണിട്ടാ കാലം

മാനുഷരെല്ലാവരുംമാനുപാലെ” എന്ന പാട്ട് നി പാടാറുള്ളതാണല്ലോ. പൊന്നിൻ ചിങ്ങമാസത്തിലെ തിരുവങ്ങക്കു ലത്തു് കേളിയരുടെ കാതുകളെ കളിർപ്പിക്കുന്നതാണ് ആ ഗാനം. കളിച്ചു കുറികളമിട്ടു്, സദ്യയുണ്ടു്, കോടിയുടുത്തു് പെൺകിടാക്കൾ ഉത്തരാലിനു ചുറ്റും വന്നുകൂടുന്നു. ഭാണത്തപ്പാട്ടുകൾ ഓരോന്നായി ഒഴുകാൻ തുടങ്ങുന്നു.

“എങ്ങനെ വന്ത കിളിക്കിടാവേ ?”

“തൃക്കാക്കര നിന്നു ചന്നു ഞാനും”

“തൃക്കാക്കര എന്തു വാങ്ങിയുണ്ടു് ?”

എന്നിങ്ങനെ ചോദ്യത്തര രൂപത്തിൽ, തൃക്കാക്കരയിലെ വിദഗ്ദ്ധങ്ങൾ വർണ്ണിക്കുന്ന പാട്ടും അക്കൂട്ടത്തിലുണ്ടു്. മഹാബലിയുടെയും തൃക്കാക്കരയപ്പന്റെയും കഥകൾ കേട്ടാണ് നാം വളരുന്നതു്. സമൃദ്ധിയുടെ ഗാനങ്ങൾ ഭാണക്കാലത്തു് എളുക്കഗ്രാമത്തിന്റെ കോണിലും ഇന്നും മുഴങ്ങി നിൽക്കുന്നു.

നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ഭാഷക്കാലത്തു് അത്യാപ്തവിധിയിൽ എന്തെന്ന ചർച്ചയുണ്ടല്ലോ. നടുമുറ്റത്തു് ചാണകം മെഴുക്കി, മണ്ണുകൊണ്ടു് ഭാഷത്തപ്പന്റെ ഭാഷാബിംബമുണ്ടാക്കിവെയ്ക്കും, എന്നിട്ടു് അത്തരമുള്ള പത്തുദിവസം പൂവിട്ടു പൂജിക്കും. പ്രഭാതത്തിൽ പൂക്കളെകൂട്ടിയായി കട്ടികൾ ഭാട്ടമാരംഭിക്കുന്നതുകാണാം. നിറമുള്ള പലതരം പൂക്കൾ പഠിച്ചുകൊണ്ടുവരും. എല്ലാവരും കൂടി ഭാഷത്തപ്പനു് വട്ടമിട്ടിരുന്ന് മനോഹരങ്ങളായ പൂക്കളെ നിർമ്മിക്കും. ഈ പൂക്കളെ മോടിപിടിപ്പിക്കുന്നതിൽ നമ്മുടെ കട്ടികൾ മത്സരിക്കുക പതിവാണു്. മറ്റു വീടുകളിൽ ഉള്ളതിനെക്കാൾ മനോഹരമാക്കിത്തീർന്നു സ്വന്തം പൂക്കളും ഇതാണു് എല്ലാവരും ആഗ്രഹം. പൂക്കളും ശിശുക്കളും ചേർന്നുള്ള ഈ കലാമത്സരം ഭാഷത്തപ്പന്റെ മധ്യരൂപം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.

തൃക്കാക്കരയപ്പന്റെ അമ്പലത്തിന്നു മുന്നിൽ ഭാഷക്കാലത്തു് നടത്തുന്ന പ്രധാന ചടങ്ങാണു് ഈ പൂവിടൽ. അവിടെ പോകാൻ സാധിക്കാത്തവർ അവനാന്റെ വീട്ടിൽവെച്ചു് നടത്തുകയാണു്.

ഭാഷപ്പൂക്കൾ ഇറയ്ക്കുകൊണ്ടുവരാൻ പറയുമ്പോൾ നമ്മുടെ അജയനും മിനിയും നിന്നെ ചോദ്യങ്ങൾകൊണ്ടു് വീക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന രംഗങ്ങൾ ഓർക്കുന്നുവോ? ഈ മറുപടി ആരാണു്? ധാരാളം നമ്മുടെ വീട്ടിലും വരുമോ? തൃക്കാക്കരയപ്പൻ അമ്മിക്കു വീചോലാണോ ഇരിക്കുന്നതു്? ഇങ്ങനെ എത്ര എത്ര ചോദ്യങ്ങൾ!

എറണാകുളം നഗരത്തിൽ ന്നു് ഏഴെട്ടു കിലോമീറ്റർ കിഴക്കുനിന്നു കിടക്കുന്ന വിസ്തൃതമായ ഒരു ഗ്രാമമാണു് തൃക്കാക്കര. പ്രകൃതിദേവി ഈ നാടിനെ അകമഴിഞ്ഞു അനുഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. തൃക്കാക്കരയുടെ കേന്ദ്രമായ 'പാട്ടുപുരയ്ക്കൽ' മൈതാനത്തിൽനിന്നു് ചുറ്റും നോക്കുമ്പോൾ കാണുന്ന കഷ്ട മറക്കാൻ

പ്രയാസം. പച്ചപ്പട്ടു പതച്ച കന്നിൻപറക്കൾ. ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ വളർന്നു നിൽക്കുന്ന താഴ്വരകൾ. നീണ്ടുപറന്നു കിടക്കുന്ന പച്ച നെൽപ്പാടങ്ങൾ.

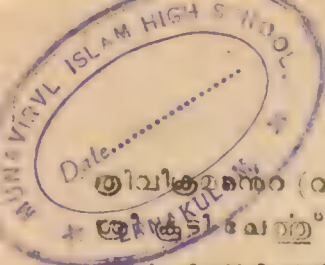
ശാന്തിയും ശൈശവവും നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന ഒരു തനിമകേരളീയ ഗ്രാമമാണ് തൃക്കാക്കര. ചരിത്രവും ഐതിഹ്യങ്ങളും കെട്ടിപ്പിടിഞ്ഞു കിടക്കുന്ന ഒരു പുരാതന ഗ്രാമം.

പല നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പെ അജ്ഞാതവാസത്തിനുശേഷം തൃക്കാക്കര ഇപ്പോൾ ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റിരിക്കുകയാണ്. ആധുനികമായ എല്ലാ സൗകര്യങ്ങളും ഇന്ന് ഇവിടെ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ മക്കിലും മൂലയിലും നല്ല റോഡുകൾ. എവിടെയും വൈദ്യുതവിളക്കുകൾ. ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസനിലകൾ, വായനശാലകൾ വ്യവസായശാലകൾ. ഗവണ്മെൻറ് മന്ദിരങ്ങൾ, കടകമ്പോളങ്ങൾ.

‘ഭാരതമാതാ’കോളേജും കൊച്ചി സ്വകാര്യശാലയുടെ ഉച്ചക്കാൻ കെട്ടിടങ്ങളും തൃക്കാക്കര അമ്പലത്തിന് അടുത്തുതന്നെ ബസ്സ് സ്റ്റേഷൻ എച്ച്. എം. ടി. യുടെ ഗംഭീരമായ എട്ടുപ്ലാകർ തകരുന്നതിനില്ല. നൂ. ഏറ്റക്കുറച്ചും നഗരം തൃക്കാക്കരയിലേയ്ക്കു നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണിപ്പോൾ. സിവിൽലൈൻസ്, എൻ. ജി. ഓ ക്യാൻട്രേസ് മുതലായവ തൃക്കാക്കരയാണ് പണികഴിപ്പിക്കുന്നത്.

‘പാട്ടുവെഴുത്തു’ മനോരമത്തിൽനിന്ന് അന്നത്തെ പലപ്പേർ അമ്പലത്തിലേയ്ക്ക് പോയി. ചിന്തകൾ വിണ്ടു പഴയ കാലങ്ങളിലേയ്ക്കു ചിരിക്കിച്ചുപോയി.

‘തൃക്കാക്കര’ എന്ന പേരുണ്ടായതെങ്ങനെ എന്നറിയണമോ? ഇതിന്റെ പണ്ടത്തെ പേര് “കാൽക്കരൈ” എന്നായിരുന്നു.

തൃവികരൻ (വാമനനായി അപരിചിത വിദ്യ) സ്കൂളായി
 * തൃവികരൻ ചേർത്ത് "തിരുകാൽക്കര" എന്ന് വിളിക്കാനാ-
 ന്നു. കാലക്രമേണ അത് രൂപാന്തരപ്പെട്ട് തൃക്കാക്ക എന്നായി
 പഴയ തമിഴ് സാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ 'തിരുകാൽക്കര' എന്ന
 പേരു കാണാം. കേരളത്തിലെ പതിമൂന്ന് 'ദിവ്യഭാഗ്യങ്ങളിൽ'
 ഒന്നായിരുന്നു ഇതെന്ന് ഖരിത്രകാരന്മാർ പറയുന്നു. പെരുമാക്ക
 ന്മാരുടെ കീഴിൽ, 'കാൽക്കര' രാജാക്കന്മാർ ഇവിടെ ഭരിച്ചി-
 രുന്നു എന്നതിന് തെളിവുകളുണ്ട്. ഇവരുടേയും പെരുമാക്കന്മാ-
 രുടേയും ശിവാരാധനയ്ക്കും തൃക്കാക്ക അമ്പലത്തിലുള്ളത്
 തെളിയാകുകയുണ്ടു്.

ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ നാട്ടിലൊക്കെ അഞ്ചുദിവസമേ കാണാ-
 ത്തൊഴുപ്പാണുള്ളത് എന്ന് നിനക്കറിയാമോ. എന്നാൽ പണ്ട്
 കാണാത്തപോൾ 24 ദിവസത്തെ തൊഴുപ്പാണുള്ളതായിരുന്നു.
 അത്താമിക്ക് പത്തു ദിവസം വളരെ പ്രധാനമായിരുന്നു. കേരള
 ത്തിലെ എല്ലാ രാജാക്കന്മാരും പെരുമാക്ക തൃക്കാക്ക എഴുന്നള്ളി-
 യിരുന്നാണ് പണ്ട് കാണാ തൊഴുപ്പാണുള്ളത്. കൊച്ചിയിൽ
 സുരൻ അത്താനാളിൽ തൃക്കാക്കയ്ക്കു പുറപ്പെടുന്ന തൊഴുപ്പാ-
 മാണ് ഇന്ന് അത്തച്ചെയ്യം എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നത്.
 28 കാണും 10 കാണമായി വരുത്തി, പിന്നീട് അത് അഞ്ചായി.
 ചിലപ്പോൾ മൂന്നു കാണമേ ഉള്ള തിരുവാങ്ങാ, അവിട്ടം,
 ചതയം. പഴയ ചടങ്ങു് മറക്കാതിരിക്കാനായി ഇപ്പോഴത്തെപ്പോ-
 കാണാകൂടി കൊണ്ടാടുന്ന പരം നാട്ടിൻപുറങ്ങളിലുണ്ട്. കൃഷി
 തൊഴിലാളികൾ അന്ന് പണിക്കു ചാകയല്ല. കാണാപോലെ
 അന്ന് സദ്യയുണ്ടായിരിക്കും.

നമ്മുടെ ഉത്സവങ്ങളും തൊഴുപ്പുകളും വരുത്തിച്ചതുകൊ-
 ഡിയാണ്. പലതും ഇപ്പോഴും ഉണ്ടു്. അതിൽ ചിലപ്പോ-
 ള്ളതൊക്കെ തുറന്നുറിക്കാൻ കൂടെ ദിവസങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കും.

ണ്ടതാണ്. ഒരു പിറന്നാൾ മരണപോയത് നമ്മുടെ മിനിക്ക് എന്തു പരാതിയും ഭേദവുമാണ്.

ഞങ്ങൾ അവലം ചുറ്റിനിൽക്കുക. വാമനമുത്തിയാണ് പ്രതിഷ്ഠ പണ്ട് ഇവിടെ 28 ദേവന്മാരും 28 കിന്നരകളും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നാണ് കേഴ്വത്. ഇപ്പോൾ എട്ടു ശ്രീകോവിലുകളും നാലഞ്ചു കിന്നരകളുമേ ഉള്ളൂ. തൃക്കാക്കയപ്പന്റെ വകയായി പണ്ട് അവത്തിയാറ് ആനകളുണ്ടായിരുന്നു. ഇവയെ എല്ലാം നെറ്റിപ്പട്ടമണിയിച്ചു നിരത്തിനിൽക്കി. അലവട്ടം, വെഞ്ചാമര, മുത്തുക്കട എന്നിവ പിടിച്ചുകൊണ്ട്, എഴുന്നള്ളിക്കുന്നത് ഭാണക്കാലത്തെ ഒരു പ്രധാന കഴ്ചയായിരുന്നു.

ക്ഷേത്രത്തിനോട് തൊട്ടടുത്തു മുന്നിൽ കൂടുതൽ ഫെട്ടാർ ചിസ്താമുള്ള “ഭാനാദികപ്പൊയ്ക”യുണ്ട്. ഒട്ടക്കത്തെ ചേരമാൻ ചെരുമാൻ കോളത്തെ തന്റെ മക്കൾക്കോ മരുമക്കൾക്കോമായി കിട്ടുകൊടുത്തത് ഈ പൊയ്കയുടെ തീർത്തുവച്ചായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. ‘ഭാനത്തിനായി ‘ഉദകം’ ജലംകോരെയെടുത്തുകളമായുകൊണ്ടാണ് അതിന് ‘ഭാനാദികപ്പൊയ്ക’ എന്ന് പേരുണ്ടായത്. ആ വിശാലമായ ചിറയുടെ കപ്പടവുകളിൽ നിന്നപ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയം നൊന്തു. ഒന്നായിരുന്ന കോളം തുണ്ടുണ്ടായി അധ പതിക്കുന്നിടയാക്കിയ ഭാരതം അവിടെ വെച്ചാണ് നടന്നത്. ആ പടിക്കല്ലുകളിൽപ്പോലും കണ്ണിമിന്റെ നമ്പൂ ഉണ്ടായിരുന്നെന്ന് എന്ന് സാശയം. ഏതായാലും, നാടിന്റെ ഐക്യതകാർത്തിട്ട് മതാധാരി മക്കളെയും, ഉടമകളെ പലമുട്ടത്തെയും പോലും ആ പെരുമാളിനെ നമുക്കു മറക്കാൻ കഴികയില്ല.

മഹാഭാരതത്തിൽ ഒരു ‘അക്ഷിപ്ത’ത്തിന്റെ കഥയുള്ളത്. കാക്കമല്ലോ. കൗരവന്മാർ ഭോവരക്കുകൊണ്ട് സുന്ദരമായ ഒരു മാളിക പണിയിച്ചു. പാണ്ഡവന്മാരെ അവിടെ താമസിപ്പിച്ചു.

രാത്രി അരക്കില്ലത്തിന് തി വച്ചു. പക്ഷേ പാണ്ടിമാർ ഗുഹാ മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ രക്ഷപ്പെട്ടു. ഇതാണ് കഥ. ഈ അരക്കില്ലം തൃക്കാക്കരയിൽ ഉണ്ടെന്ന് കേരളഭരവാദം നിനക്കു് അതുതന്നെ തോന്നിയേക്കാം. ഒരു പഞ്ചായത്ത് ജീവനക്കാരൻ ഉറപ്പായി പറഞ്ഞു, മലയാളഭാരതത്തിലേ അരക്കില്ലം അവിടെ. അടുത്തു് ഇപ്പോഴും ഉണ്ടാമെന്നു്. അതു് കാണാനായി ഞങ്ങൾ അയാളോടൊപ്പം നടന്നു.

കുറിച്ചെടികളും പല്ലും വളർന്നു കിടക്കുന്ന പറമ്പിലൂടെ കറച്ചുഴരം നടന്നാൽ ഒരു ഗുഹയിൽ എത്തും. ചതുരാകൃതിയിലുള്ള ഈ ഗുഹപുലിടെ ഒരു മനുഷ്യന് നീണ്ടനിറം നടന്നു പോകാം. മുക്കുത്തട്ടിൽനിന്നു് വെള്ളത്തുള്ളികൾ ഇററിററു വീഴുന്നുണ്ട്. ഏവിയെനീനോ അല്പം റെളിച്ചവും അകത്തേക്കും കടന്നുവരുന്നുണ്ട്. കണ്ടുപിടിച്ചുകിടക്കുന്ന ഉയർന്നതറ, റെട്ടുപോയ അരക്കില്ലത്തിന്റെ അടിത്തറയാണെന്നു് വഴികാട്ടി പറഞ്ഞു.

അരക്കില്ലത്തിൽനിന്നു് തിരിച്ചു നടക്കുമ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ നായർ പറഞ്ഞു: “ഏതോ ഭരതാജാവു് ശത്രുക്കളിൽനിന്നു് രക്ഷപ്പെടാനായ് ഉണ്ടാക്കിയ ഗുഹാമാർഗ്ഗമായിരിക്കാം ഇതു്”

എന്തേറയും അഭിപ്രായം അതായിരുന്നു.

ഹരിയും മധുവും ഇതിലൊന്നിലും ശ്രദ്ധിക്കാതെ തൃക്കാക്കരയിലേ മലയാളികളുടെ അസ്ഥിശ്മശാനം നടന്നു. “പക്ഷേ നൂഴക്കു വീരന്മാരെ ഉറപ്പാക്കു് ഇതായിരിക്കാം” ഹരി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

“ഇടതു്—മലയാളയുടെ ജനദേശം—ഇതിനടുത്താണ്ല്ലോ. ഭരതനില്ലെ ഗുഹയെന്തെന്നും മറ്റുമെന്തു തൃക്കാക്കരയിൽനിന്നു് പകർത്തിയതായിരിക്കണം” മധു പറഞ്ഞു. വിശപ്പിന്റെ കൂട്ടത്തൽ കൈയ്ക്കു് ചർച്ചക്കു് ആരും ഒരുമ്പെട്ടില്ല.

ഉച്ചഭക്ഷണം ഒരു ഫോട്ടലിൽനിന്നു് കഴിച്ചു. ഉത്തം ഏറ
 ഞാകളുപേക്കാൾ വളരെ ഭേദമെന്നു് തേന്നി പപ്പം വിശ്രമി
 ചേച്ച മതിയാകൂ എന്നായി സംഹിതുകാരന്മാർ. നാലഞ്ചു ദിവ
 സം തുടർച്ചയായി യാത്ര ചെയ്തയാൽ എല്ലാവരും ക്ഷീണിച്ചി
 രുന്നു.

യൂണിയേഴ്സ് സിറ്റി സെൻററിലെ ഒരു ഭ്യോഗ്ഗസ്ഥൻ ഹരിയുടെ
 സ്ഥപാരി ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം പലിയൊരു കെട്ടിടം വാട
 കയ്ക്കു എടുത്തു് ഭാരയ്ക്കു താമസമാണു്. രാത്രി അവിടെ തങ്ങി.

പിറ്റേന്നു് രാവിലെ ഞങ്ങൾ തുറക്കാക്കുമാട്ടു് യാത്ര
 പറഞ്ഞു. തിരിച്ചു പോകുമ്പോൾ ആ ദേവനോടുകൂടിയായെ
 ഒന്നുകൂടി നോക്കാതിരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

6. ശതാബ്ദങ്ങളുടെ ശവപ്പറമ്പിൽ

തൃക്കാക്കരനിന്ന് ഞങ്ങൾ ഇന്ന് രാവിലെ കൊടുങ്ങല്ലൂർ എത്തി രാത്രി സുഖമായിരുന്നു. പലർ വെളിച്ചത്തിൽ മരിക്കുക ഉള്ള നിൽക്കുന്ന പ്രകൃതി. ഉന്മേഷപ്രദമായ കളിർകാറ്റ് ഉള്ള തുകൊണ്ട് ഓണപ്പോലെ കഴിയുന്ന ഗ്രാമീണജനങ്ങൾ ഞങ്ങൾ പല നഗരങ്ങളും ഗ്രാമങ്ങളും പിന്നിട്ടു. അധികൃതന്റെ സൂക്ഷ്മരൂപം തുറക്കുന്ന ദിവസമാണ്. യൂണിഫോമിട്ട് സഞ്ചിയുറക്കി നിരത്തു നിറഞ്ഞുപോകുന്ന പീഞ്ചോമനകളെ വഴിക്കു പലഭടന്മാർ കണ്ടു. ചിലേടത്തു നിറങ്ങളുടെ ഒരു ചോഷ രാത്രിയാണ്. ചിരിയും കളിയും കിന്നാരം ചിറഞ്ഞും പോകുന്ന ആ പുതിയ തലമുറയ്ക്ക് ഞങ്ങൾ നന്മ നേണം. നാളത്തെ പൂക്കളാണ് അവർ. നാടീന്റെ സമ്പത്തും.

‘കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭരണി’ എന്ന് കേൾക്കുമ്പോൾ ചുരുക്കമായിരിക്കും. കൊടുങ്ങല്ലൂരമ്മയെ എല്ലാവർക്കും ഭാര്യയും വിശ്വാസ്യമാണ്. അമ്മ പ്രസാദിച്ചാൽ മസ്കരി വരികയില്ലെന്നാണ് പണ്ടേയുള്ള വിശ്വാസം. കോപിച്ചാൽ നാടുമുഴുന്ന് ‘കരുപിടിച്ചു’ മുടിഞ്ഞുപോകും! മൻപൊരിക്കൽ ഒരു പിടിക്കാരി കൊടുങ്ങല്ലൂരമ്മയുടെ വേഷംകെട്ടി നമ്മുടെ വീട്ടിൽവന്ന് നീങ്ങളെ യെല്ലാം പേടിപ്പിച്ചത് ഓർമ്മയില്ലേ?

ഞങ്ങൾ അമ്പലപ്പുറവിലേയ്ക്കു ചെന്നു. തണൽ വിരിച്ചു നിൽക്കുന്ന ഒട്ടവളരെ ആത്മരങ്ങൾ, ആത്മതറകൾ. മറ്റു ഗ്രാമങ്ങളിൽനിന്ന് കൊടുങ്ങല്ലൂരിനുള്ള ഒരു പ്രത്യേകതയാണ് അത്. നമ്മുടെ നാട്ടിലൊക്കെയുള്ള അമ്പലങ്ങളിൽ, കൂടിയായ് കൊലമരം കാണാം. ചിലേടത്തു അരുമില്ല. ഇവിടെ മൂന്നു ഗ്രാമങ്ങൾ ഉണ്ട്. അത്ര വലുതൊന്നുമില്ല. പ്രധാന ക്ഷേത്രത്തിൽ

ഭദ്രകാളിയാണ് പ്രതിഷ്ഠ. ഭഗവതി എന്നാണ് വിളിക്കുക. 'ക്ഷേത്രപാല'നെയും 'മന്ദിരമാല'യേയും പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള രണ്ടു ചെറിയ അമ്പലങ്ങൾ അടുത്തുണ്ട്.

പാണ്ഡ്യരാജാവിനോട് ചേർന്നിരുന്ന 'കണ്ണകി' യാണ് ഇവിടുത്തെ ഭഗവതി എന്നാണ് കേരളീയർ. കോവലൻ്റെയും കണ്ണകിയുടേയും കഥയെ അസ്പദമാക്കി 'ഇളങ്കോവടികൾ' നിർമ്മിച്ചതാണ് 'ചിലപ്പതികാരം' എന്ന പേരു കേട്ട രചിച്ച് മഹാകാവ്യം. കൊടുങ്ങല്ലൂർ വാണിയമ്പലം ചേരൻ മൈതളവെട്ടെമാളിൻ്റെ സഹോദരനായിരുന്നു ഇളങ്കോ. കൊടുങ്ങല്ലൂരമ്പലത്തിൽ ചില രാമസ്വ അറകളുണ്ടെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. അവയെക്കുറിച്ച് പല അതുല്യകഥകളും പ്രചാരത്തിലുണ്ട്. ഈ അറകൾ ഒരിക്കലും തുറക്കാൻ പാടില്ലെന്നാണ് വിശ്വാസം.

കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെപ്പോലെ ചരിത്രത്തിൽ പേരുകേട്ട ഒരു പട്ടണം കേരളത്തിൽ വേറെയില്ല. ചില ചരിത്രകാരന്മാർ പറയുന്നത് ഈ നഗരത്തിന് അയ്യായിരം കൊല്ലത്തെ പഴക്കമുണ്ടെന്നാണ്. കേരളത്തിൻ്റെ ചരിത്രത്തെ തലസ്ഥാനം ഇതായിരുന്നു. പശ്ചിമതിരുത്തിലേ ഒരേയൊരു തുറമുഖം എന്ന നിലയിലും കൊടുങ്ങല്ലൂർ കീർത്തിനേടി. മുസ്ലീംസ്, മുചിരി, മുയിരിക്കോട്ട്, മഹോദയപട്ടണം, മഹാദേവപട്ടണം എന്നൊക്കെ പല പേരുകൾ ഇതിനുണ്ടായതന്നു. കൊടുങ്ങല്ലൂരിന് ചുറ്റുമുള്ള തുക്കണാമതിലകം, തിരുവഞ്ചിക്കുളം, തുക്കിലശേഖരപുരം തുടങ്ങിയ സ്ഥലങ്ങൾ ചരിത്രത്തിൽ പേരെടുത്തവയാണ്.

ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും പഴക്കമുള്ള തുറമുഖമായിരുന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂർ. വിദേശ സഞ്ചാരികളുടെ ജാത്രാവിവരണങ്ങളിലെല്ലാം ഈ തുറമുഖത്തെപ്പറ്റി വിശദമായി വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. മുവായിരം വർഷങ്ങൾ ക്കുമുമ്പ് അറേബ്യ, ഈജിപ്ത്, റോം, ചീന, ബാബി

ലോണിയ തുടങ്ങിയ വിദേശരാജ്യങ്ങളുമായി കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ വാണിയുപന്യസനമായിരുന്നു എന്നതിന് തെളിവുണ്ട്. നമ്മുടെ പാശ്ചാത്യലകൾ അന്ന് ലോകത്തുറമുക്കുകളിലെല്ലാം ഏതെങ്കിലും നമ്മുടെ കരുമുളകും ഏലവും ചന്ദനവും ആനക്കൊമ്പും മറ്റും കയറ്റിക്കൊണ്ടുപോകാനായി വിദേശക്കപ്പലുകൾ കൊടുങ്ങല്ലൂർ അഴിമുഖത്തു് എപ്പോഴും കാത്തു നിൽക്കിരുന്നു. ആ കാലത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുമ്പോൾ അഭിമാനം തോന്നും, ഇല്ലേ? കേരള ചക്രവർത്തിമാരായിരുന്ന പെരുമാക്കന്മാരുടെ രാജധാനിയായിരുന്നു. ആദ്യ ഏതാനുംകാലം പെരുമാക്കന്മാർ കേരള മടക്കി ഭരിച്ചിരുന്നതായി നീ പരിത്രത്തിൽ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇന്ന് കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കു രാജ്‌പാലം ഉണ്ടെന്നു പഴക്കം കളായി മാറിയിരിക്കുകയാണ്.

കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ അപ്പു വരിത്രം ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്താൻ അനാഗ്രാമിക്കു നിനക്കു പറിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ്. നമ്മുടെ സൂര്യകുളിൽ ഇന്ത്യയുടെയും യൂറോപ്പിന്റെയും വരിത്രം പറിപ്പിക്കും. അന്ത്യയുദ്ധം ചീനയുദ്ധം വരിത്രം പറിപ്പിക്കും. അതോടുകൂടി കേരളത്തിന്റെ വരിത്രവും പാടിപ്പിച്ചുതുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ക്രിസ്തുവർഷം 13-ആനൂറാണ്ടുമുതൽ ഈ രാജ്യം വാണിരുന്നതു് കൊടുങ്ങല്ലൂർ തമ്പുരാക്കന്മാരായിരുന്നു. കോട്ടിക്കോട്ട സാമന്തിക്കു് അവർ കപ്പം കൊടുത്തിരുന്നു. വിദേശികളുടെ നേരത്തായ ആക്രമണങ്ങൾക്കു് ഈ പട്ടണം ഇരയായിട്ടുണ്ടു്. പാർട്ടഗിസുകാരാണ് കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെ ആദ്യമായി ഒരു കയ്യാളിയായി മാറ്റിയതു് 1585-ൽ അവർ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ആക്രമിച്ചപ്പിടിച്ചു 1639-ൽ അഴിമുഖത്തു് ഒരു കോട്ടയും പണയിച്ചു 1662-ൽ പാർട്ടഗിസുകാരെ യുദ്ധത്തിൽ തോല്പിച്ചു. ഡച്ചുകാർ ഈ നഗരം പിടിച്ചടക്കി പിന്നീടു് ഹൈദരാലിയും ടിപ്പുസുൽത്താനും കൊടുങ്ങല്ലൂർ കോട്ട ആക്രമിച്ചു. 1789-ൽ ഡച്ചുകാർ

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കോട്ട തിരുവിതാംകൂറിനു വിരമം. വീണ്ടും മൈസൂർ സൈന്യം കോട്ടയെ ആക്രമിച്ചു. തിരുവിതാംകൂർ സൈന്യം തോറ്റു പിന്മാറി. സാമൂതിരിയുടെ ഭരണം അധഃപാതപ്പെട്ടു. മലബാർ പ്രദേശം ബ്രിട്ടീഷുകാർ കൈയടക്കപ്പെടുത്തിയതായതുകൊണ്ടു കൊടുങ്ങല്ലൂർ കൊച്ചിരാജാവിന് കീഴ്ന്നു. തുടർച്ചയായ ഈ യുദ്ധങ്ങൾ കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെ തകർത്തുകളഞ്ഞു. ഇത്രയധികം 'കൊടുംകൊപ്പം'കൾ മറ്റൊരാൾ നഗരത്തിലും നടന്നിരിക്കില്ല. നിരന്തരമായ കൊലയും കൊള്ളയും കൊള്ളിവെപ്പും കൊണ്ട് കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ ഐശ്വര്യം നഷ്ടപ്പെട്ടു. അഴിമുഖത്തു് മണ്ണു വന്നടിക്കത്തു് കാലക്രമേണ തുറമുഖവും നശിച്ചു.

ഞങ്ങൾ പോർട്ടുഗീസ് കോട്ടയുടെ അധഃപാതക്കു കാരണാൽ പോയി. ആ സ്ഥലത്തിനു കോട്ടപ്പറമ്പെന്നാണ് പേര്. കൊടുങ്ങല്ലൂർ നിന്നു് മൂന്നു കിലോമീറ്ററോളം ദൂരമുണ്ട്. അങ്ങാട്ടു് അഴിമുഖത്തെയും പോകുന്നവഴിക്കാണ്. തകർന്നുപോയ കോട്ടയുടെ ചില ഭാഗങ്ങൾ ഇപ്പോഴും കാണാൻ സാധിക്കും. നാലഞ്ചു മീറ്റർ പൊക്കമുള്ള ചുറ്റു മൺ ഭൂതകൾ. ചുറ്റും കുറിക്കാട്ടുകൾ. രണ്ടു ഗുഹകൾ തൊട്ടപ്പറമ്പു് കായലാണ്. കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ നഗരത്തിനു വടക്കുതെക്കുള്ള ആ കോട്ട ഇപ്പോൾ നശിച്ചുകിടക്കുകയാണ്. അവിടെ ഇപ്പോൾ പട്ടാളമില്ല. വെടിയൊച്ചയില്ല. മുകളിൽ മറ്റാരിന്നിരിക്കുന്നു.

ഞങ്ങൾ ആ മൺകൂനുകളുടെ മുകളിൽ കയറിനിന്നു പരിഞ്ഞാട്ടനോക്കി. ആത്മീയവിമാനമെന്ന അനുഭവിക്കൽ. നീല മലപ്പുറപ്പിൻ സ്വർണ്ണപ്പെട്ടി വാരിയതെന്ന ഇളവെച്ചിൽ. മറ്റും പവിഴവും വാരിയതെന്ന തിരമാലകൾ. ഞങ്ങൾ കണ്ണിമയ്ക്കു തെനോക്കിനിന്നു.

ഇപ്പോൾ ഈ തുറമുഖത്തു് കപ്പലുകൾ ഇല്ല. വിദേശ വ്യം പാദികൾ ഇല്ല. പണ്ടുകാലകൾ ഇല്ല. ജനത്തിരക്കില്ല. തുറമുഖ തളംകെട്ടി നിൽക്കുകയാണ്. നെടുങ്കോട്ടയുടെ അസ്ഥിക്രൂടം മാത്രമുണ്ട്. അതിന്നു മുകളിലാണ് ഞങ്ങൾ നില്ക്കുന്നത്. “നാലഞ്ചു മിനിനാൽ മറ്റേതും ചൊഴുകയും” ചെയ്യുന്ന ചില ചിനവലകൾ അങ്ങിങ്ങു കാണാം.

ഈ ചിനവലയും ഇടിഞ്ഞ കോട്ടയും മറന്നു ക്യാമറയിലേയ്ക്കു പകരത്താൻ രവി മറന്നില്ല. മഹാകവി ജി. യുടെ “അഴി മുഖത്തേയ്ക്കു്” എന്ന കവിതയിലെ പല ഇഴമടികളും മധ്യ ഇടയ്ക്കിടെ മിളന്നുണ്ടായിരുന്നു.

വെരിലിന് മുട്ടു് കൂട്ടുന്നതിന്നു മുൻപു് ഞങ്ങൾ അമ്പലത്തിലേയ്ക്കു മടങ്ങിവന്നു. ഇവിടുത്തെ ഭരണിയുത്സവം പോലുകേട്ടതാണ്. നമ്മുടെ നാട്ടിൽ നില്ലെ ഭഗവതിക്കുത്തുക്കളും ഭരണിക്കാവുകളുമുണ്ട്. മിനമാസത്തിലെ ഭരണിനാളിൽ പൊടിപൂരമായ ഉത്സവങ്ങളുമുണ്ട്. കാക്കൻ തമ്മിൽ മത്സരിച്ചാണ് പരിപാടികൾ ഏർപ്പെടുത്തുക. കളമെഴുത്തും പാട്ടും കെട്ടകാഴ്ചയും കഥകളിയുമൊക്കെയാണു്. ഇതയിടെയായി കഥാപ്രസംഗവും ഡാൻസും കൂടിയേതിന്നു എന്നായിട്ടുണ്ട്. ഇത്തരം ഉത്സവങ്ങൾ കാണാൻ പലപ്പോഴും പോയിട്ടുള്ള നി വിചാരിക്കൂ. കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭരണിയുത്സവവും അതുപോലെ ആയിരിക്കുമെന്ന്. എന്നാൽ സംസ്കാരം അങ്ങനെയല്ല. അതിൽ നിന്നൊക്കെ മുളയെ വ്യത്യസ്തപ്പെടുത്താൻ ഇവിടുത്തെ ചടങ്ങുകൾ.

അശ്വതി ദിവസം ഇവിടെ ചന്നചേരുന്ന കനങ്ങൾക്കു് കയ്യു കണക്കുമില്ല. തീവണ്ടികളിലും ബസ്സുകളിലും അന്നുണ്ടാകുന്ന തിരക്കു് ഭയങ്കരമായിരിക്കും. കൊടുങ്ങല്ലൂർ പ്രദേശം മുഴുവൻ ഒരു ഉത്സവപ്പുറമായി മാറും. ഭഗവതിക്കുത്തും മുതൽ

തിരുവഞ്ചിക്കുളം ക്ഷേത്രംവരെ ഒന്നരകിലോമീറ്റർ ദൂരം ആഴ്ചകളുടെ ശക്തിപ്രകടനങ്ങളും പാടും തകർപ്പും കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കും. ആയിരക്കണക്കിന് കേഴികളെ കരുതികഴിക്കും. അമ്പലമുറ്റത്തു് ചെഞ്ചോര നിറഞ്ഞൊഴുകും. അശ്വതിനാളാണ് 'കാവതിണ്ടൽ' എന്ന ചടങ്ങ്. കൊടുങ്ങല്ലൂർ വലിയതമ്പുരാൻ ആൽത്തറയിൽ എഴുന്നള്ളും. പല ദേശക്കാരും അവകാശികളും കുറവടികൾ ഉയർത്തി മഞ്ഞരംപ്പെടി വായി തയ്യാറെടുത്തു നിൽക്കുന്നു. ഒരു കൂട്ടം അരയന്മാരും ആരധങ്ങളോടുകൂടി അവിടെ എത്തും തമ്പുരാന്റെ കല്പന കിട്ടിയാലുടൻ എല്ലാവരും മുന്നോട്ടു കയറുന്നു. ഭക്തികൊണ്ട് മതിമറന്ന ജനക്കൂട്ടത്തിന്റെ ഇരമ്പിക്കയറും. ചെമ്പു പൊതിഞ്ഞ ക്ഷേത്രമേൽപ്പുരയിൽ കുറവടികൾ കൊണ്ട് ആഞ്ഞടിക്കുന്നു. മഞ്ഞരംപ്പെടി വിതറുന്നു അസഭ്യമായ പാട്ടുകൾ പാടുന്നു. നേർച്ചപ്പണം അങ്കണത്തിലേയ്ക്കു വലിച്ചെറിയുന്നു. ഭാരൂപിടിച്ച രൊഘം. ആദ്യമായി കാണുന്നവർ അന്നംവിട്ടുപോകും. പതിനായിരക്കണക്കിന് സ്ത്രീകളും പുരുഷന്മാരും ഇതിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നു.

“കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഒന്നരകിലോമീറ്റർ ദൂരം യോഗിക്കാരുടെ തമ്പുരാനും ചേർന്നാണ് പണ്ട് ക്ഷേത്രഭരണം നടത്തിപ്പോന്നത്. ഇപ്പോൾ കൊച്ചി ഭാഗസ്വാമിപ്പാർവ്വതിന്റെ മേൽനോട്ടത്തിലാണ് ക്ഷേത്രം. തെറിപ്പാട്ടുകൾ അമ്പലമുറ്റപ്പിരിമാത്രമേ ഇപ്പോൾ ഉള്ളൂ. കേഴിവെട്ടു നിരോധിച്ചിരിക്കുകയാണ്.”

ഈ ഉത്സവത്തിന്റെ ആഗമത്തെക്കുറിച്ച് പല കഥകളുണ്ട്. ചില ചരിത്രകാരന്മാരുടെ അഭിപ്രായം ഇതാണ്. കൊടുങ്ങല്ലൂരമ്പലം പണ്ട് ബുദ്ധമതക്കാരുടെ ഒരു വിഹാരമായിരുന്നു. ബുദ്ധമതക്കാരെ മാടിക്കാണായി ഫിന്ദുക്കൾ, കള്ളും ചാരായവും കേഴിയിറച്ചിയും കൊടുത്തു്, ആഭാസന്മാരെ പറഞ്ഞയച്ചു. അവർ കുറവടികളുമായി ചെന്നു് അസഭ്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു് സന്യാ

സിമാരെ വിമർദ്ദിക്കുകയും ആ വിധിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന
ദൈവത്തെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ആദ്യത്തേതും
കൊണ്ടുവന്നതും ആദ്യത്തേതും ആദ്യത്തേതും.

പക്ഷേ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും അനാചാരങ്ങളും നമ്മുടെ
ഇടയിലുണ്ട്. അവയെ ന്യായീകരിക്കാൻ എന്തെങ്കിലും കഥകൾ
മെനഞ്ഞു കൊണ്ടാണ് പലർ മിടിക്കുകയാണു്. അതിൽകുറിയെ
നിന്നു് തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും വിലകുറയ്ക്കുകയും. നാം ഇരുപതാം നൂറ്റാ
ണ്ടിൽ, ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പകൽ വെളിച്ചത്തിൽ ആദ്യം ജീവി
ച്ചിരുന്നു. യുക്തിയും ബുദ്ധിയും നമ്മുടെ ആശയവിജ്ഞാനവും
കൂടെ വളർത്തിയത്. ഇത്തരം കഥകളെല്ലാം എന്തിനാണ്
ഞാൻ എഴുതുന്നത് എന്ന് നിങ്ങൾ ചോദിക്കുക. നാം എന്തു
തന്നെ പുരോഗമിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ.

ഈ ഭരണീയത്വം പോലെ തന്നെ പ്രധാനമാണ് കൊടു
പ്പാലം 'താലപ്പാലം'യും. ഇത് മകരം ആദ്യമാണ്. വളരെ
ലളിതവും ഗൗരവപരമായ ഭരണവും വർദ്ധിച്ച ഒരു ജന
കൂട്ടം ഇതിലും സംബന്ധിക്കും. ഒരു അമ്പലത്തിൽ തന്നെ ഭിന്ന
ങ്ങളായ രണ്ടു സമൂഹം ! ഭരണി - ആദ്യം മാണിയിൽ താല
പ്പാലം 'ദൈവിക'മാണ്. കേരളത്തിന്റെ മണ്ണിൽ ഈ രണ്ടു
പ്രകൃതികളും അടങ്ങിയിരിപ്പുണ്ട് എന്ന് ആർക്കറിഞ്ഞുകൂടാ
ത്തത് ?

കൊടുപ്പാലം രണ്ടാമത്തേത് അത്ര പരമം. അത് പുറത്തേ
യ്ക്കിറങ്ങി. നല്ല വിശപ്പും ഭാരവും. യോദ്ധാവിൽക്കെറി. പലമുറ
യാളും ലഭിക്കുന്ന സ്ഥലമാണ് കൊടുപ്പാലം. അത് ചേർത്തുണ്ട്.
ഉഴുതിന്റെ വിഭവങ്ങൾ കണ്ടപ്പോൾ അത് ശരിതന്നെയെന്നു
തോന്നി. സസ്യങ്ങളെല്ലാം ഹരിയും ഞാൻ വിളിച്ചു. പല
തരം ഉപ്പിലിട്ടതും കൊണ്ടു തുപ്പിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

വിശ്വമതാനുശാസനം കൊടുക്കപ്പെട്ടതിലെ പുരോഹിതന്മാരായ പള്ളികൾ കാണാനാണ് പോയത്.

ഹിന്ദുവും ക്രിസ്ത്യാനിയും മുസ്ലീമും കൊടുക്കപ്പെട്ടതിനെ ഒരു വിശിഷ്ട നഗരമായി വിചാരിച്ചു വരുന്നു. ഇങ്ങനെയൊരു ഒരു മതി കേരളത്തിൽ വേറെ ഏതെങ്കിലും നഗരത്തിനുണ്ടോ എന്ന് സംശയമുണ്ട്. ക്രിസ്തുവിന്റെ ശിഷ്യനായതോമാശ്ലീഹാ എ. ഡി. 52-ൽ കൊടുക്കപ്പെട്ട രീതിയ്ക്ക് 'മാലുകര'യിലാണ് വന്നിറങ്ങിയത്. അദ്ദേഹം അന്നത്തെ പെരുമാളിനെ കണ്ട് ഗുരുവിന്റെ ഉപദേശങ്ങളും അവയുടെ മഹത്വവും ഗ്രഹിപ്പിച്ചു കൊടുക്കപ്പെട്ട രീതി രാജസിദ്ധിക്കാണ് മനസ്സിലാക്കുന്നത്. നടുത്താൻ അനുവാദം വാങ്ങി. സെൻറ്. തോമസ് പല അനൂത കൃത്യങ്ങളും കൂട്ടി നന്നുതിരിശാശയം മറ്റും ക്രിസ്തുമതത്തിൽ ചേർത്താണ് പല ക്രൈസ്തവരുണ്ട്. അദ്ദേഹം അവിടെ ഒരു പള്ളി പണിയിച്ചു. ഇന്ത്യയിൽ ആദ്യം സ്ഥാപിച്ച ക്രിസ്ത്യൻ പള്ളി അതായിരുന്നു. രണ്ടായിരം കൊല്ലത്തോളം പഴക്കമുള്ള പ്രസ്തുത പള്ളി ഇന്നും ഉ. ലിയോൺ രീതിയിൽ കേന്ദ്രമാണ്, ക്രിസ്ത്യാനികൾക്കു ചരിത്ര കാര്യമാക്കും. ഞങ്ങൾ ഏതാനും നമസ് ആ പള്ളിയിൽ കഴിച്ചു കൂട്ടി.

അനന്തരം ഞങ്ങൾ "ചെരമൻ ജമാമസ്ജിദ്" കാണാൻ പറഞ്ഞു. കൊടുക്കപ്പെട്ട—കോപ്പറം റോഡിൽ 'ഗ്രാമപുര'ത്തിന് അടുത്താണ്. തിരുവഞ്ചിക്കുളം ക്ഷേത്രം ഇതിനടുത്താണ്. അവിടെ ആദ്യത്തെ മുസ്ലീം പള്ളി ഉണ്ടാണ്. പണ്ട് ഇവിടെ സിവിലൈറ്റുമായിരുന്നു എന്നും പെരുമാളിന്റെ അനുവാദത്തോടെ പള്ളിയാക്കി മാറ്റിയതാണ് എന്നും പറയപ്പെടുന്നു. അന്ന് ഇസ്ലാമിതമുണ്ടായിട്ട് അഞ്ചുവർഷമേ ആയിരുന്നുള്ളൂ. ക്രിസ്തുവർഷം 827-ൽ ആണ് ഈ പള്ളി നിർമ്മിച്ചത്. പെരുമാളിന്റെ രാജധാനിയിലുള്ള 'അരാകുളം' എന്ന ചിറ ഈ

പള്ളിക്കു വിട്ടുകൊടുത്തു ഏതാണ്ട് ഒരു പന്ത്രണ്ടാണ്ടിന്റെ മാതൃകയിലാണ് പള്ളി പണിയിച്ചിട്ടുള്ളത്. പള്ളിയ്ക്കകത്തു് പല നൂറ്റാണ്ടു് പഴക്കമുള്ള ഒരു രാട്ടനിലവിളക്കു് സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഈ പള്ളിയിലുള്ള കിണറിനു് ആയിരം കൊല്ലത്തെ പഴക്കമുണ്ടത്രേ.

ചേരമാൻപള്ളിയിൽ നിന്നിറങ്ങിയപ്പോൾ, കേരളത്തിൽ ജനിക്കാനിടയായതു് ഒരു അഗൃമാണെന്നു ഞങ്ങൾക്കു തോന്നി. കേരളീയരെപ്പോലെ മതസമീപ്തതയും മനുഷ്യസ്നേഹവും ഉള്ളവർ ലോകത്തെങ്ങും കാണുകയില്ല. അതിന്റെ മഹത്തായ മാതൃക നമുക്കു ഇന്നു കൊടുത്തുപുർ കാണാം. ഹിന്ദുവും ക്രിസ്ത്യനായും മസ്ലീമും ഒരേ കുടുംബാംഗങ്ങളെപ്പോലെ അവിടെ കഴിയുന്ന അവരുടെ ദേവാലയങ്ങളും തൊട്ടതൊട്ടങ്ങളെ നഷ്ടമാക്കുന്നു.

മടങ്ങിവരുന്നവഴി ഞങ്ങൾ 'ചേരമാൻ പറമ്പിൽ' കയറി. കുറിക്കാക്കുൾ നിറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന വിശാലമായ ഒരു വെളിച്ചറമ്പു് "ചേരയുമെലികളും തങ്ങളിലേ കലമിക്കുന്ന" ആ തരിശു ഭൂമി പഴയ 'കോമോദയപുര'ത്തിന്റെ ശവപ്പറമ്പാണ്; ശതാബ്ദങ്ങളുടെ ശവപ്പറമ്പു്! കേരള ചക്രവർത്തിയാധിരുന്ന ചേരമാൻപെരുമാളിന്റെ രാജധാനിയിലാണ് ഞങ്ങൾ ചെത്തിനില്ക്കുന്നതെന്ന് കാണുപ്പോൾ അറിയാതെ ഒരു നെടുവീർപ്പു് ഉയർന്നു. ഈ പറമ്പു് ഇപ്പോൾ കേന്ദ്ര പരാവസ്തുഗവേഷണ വകുപ്പിന്റെ കൈവശത്തിലാണ്. അവർ രണ്ടുതവണ അവിടെ ഖനനം നടത്തി. അനേകം ചില പിടിച്ച വസ്തുക്കൾ കണ്ടെടുക്കുകയുണ്ടായി. 'വാണകാലം തരിശു' എന്ന പഴമൊഴി എത്ര അർത്ഥമുണ്ടാണു്! ഒരു കാലത്തു് ആനയും അമ്പാരിയും മന്ത്രിമാരും പട്ടക്കാലാ തമ്പുരാനുമൊക്കെച്ചേർന്നു് ബഹളം നിറഞ്ഞിരുന്ന മഹോദയപുരം ഇപ്പോൾ.

“ശൂന്യതയ്ക്കു കളിപ്പറമ്പെന്നെങ്കിൽ

കളംകണക്കെ” കിടക്കുന്നു.

ഹരിഷം മധുവിനും കൊടുങ്ങല്ലൂർ കോവിലകം കാണാൻ തിട്ടക്കുമായി. ഞങ്ങൾ ഉത്സാഹപൂർവ്വം നടന്നു. ഒരു കാലത്തു് ആ കോവിലകം ഒരു സർവ്വകലാശാലയെന്നായിരുന്നു. ശാസ്ത്രത്തിലും സംഹിതകളിലും ഒരുപോലെ വൈദഗ്ദ്ധ്യം നേടിയിരുന്നവരായിരുന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂർ തമ്പുരാക്കന്മാർ. സാഹിത്യം, കവ്യം, തത്ത്വം, വ്യാകരണം, ജ്യോതിഷം, വൈദ്യം, സംഗീതം, നാട്യം എന്നിവയെല്ലാം ആ ഗുരുകുലത്തിൽ പഠിച്ചുപോന്നു. വിദ്വാൻ ഇളയതമ്പുരാൻ, കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ, കഞ്ഞുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ, കഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ തുടങ്ങിയവർ ഈ കോവിലകത്തിന് അനശ്വരമായ കീർത്തി നേടിക്കൊടുത്തവരാണ്. മഹാകവി കഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാനെപ്പറ്റി നീയും ചിലതു് പഠിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ ഒന്നേ കാൽ ചക്കും ഗ്ലോക്കുള്ളുള്ള വ്യാസഭാരതം തനിച്ച് തജ്ജമചെയ്തതാളാണ് അദ്ദേഹം. തജ്ജമയും പകർത്തലും അച്ചടിയും തുല്യവേഗത്തിൽ നടത്തിയിട്ടും അതു് പൂർത്തിയാകാൻ മൂന്നുകൊല്ലം ചെണ്ടിവന്നു. ആ കൊട്ടാരമുറ്റത്തുപെന്ന് ഞങ്ങൾ അല്പനേരം തലതാഴ്ത്തിനിന്നു. തമ്പുരാന്റെ സ്മാരകമായി നാട്ടുകാർ ചേർന്ന് ഒരു കോളേജ് സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. അന്നേകം കവികളെയും സംഹിതകാരന്മാരെയും കൊടുങ്ങല്ലൂർ കോവിലകം സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുണ്ട്. പൂന്തോട്ടത്തു നമ്പൂതിരി, ചെമ്മണി നമ്പൂതിരി, നടുവത്തു് അച്ഛൻനമ്പൂതിരി കാത്തുളളിൽ അച്ഛതമ്പുരാൻ, ഭാഷകരനിലകണ്ഠൻ നമ്പൂതിരി, വള്ളത്തോൾ നാരായണമനവന, ആറൂർ കൃഷ്ണപിഷാരടി തുടങ്ങിയവരത്രെ എത്ര കവികളാണ് കളരിയിൽനിന്നു് പഠിച്ചിറങ്ങിയതു്! ഭാഷയും സാഹിത്യവും ഉള്ളകാലത്തോളം ആ കോവിലകത്തെ — ചിദംബരത്തെ — മറക്കാൻ കഴികയില്ല.

നാലു് മണിയോടെ ഞങ്ങൾ ചെറുതുരുത്തിക്കു കാർവിട്ടു.

7 കലയുടെ കളിപ്പന്തലിൽ

ഞങ്ങൾ ഇന്നലെ സന്ധ്യയോടെ ചെറുതുരുത്തിയിൽ എത്തി. തൃശ്ശൂർ ജില്ലയുടെ വടക്കേ അറ്റത്തു് ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്തുള്ള ഒരു മനോഹരഗ്രാമമാണു് ചെറുതുരുത്തി. ഒരു സ്നേഹിതന്റെ വീട്ടിൽ താമസത്തിനുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തിരുന്നു.

കഴിഞ്ഞവർഷം 'ഭരണിക്കരയി'ലെ ഉത്സവത്തിനു് കഥ കളി കാണാൻ പോയതു് നി മറന്നിരിക്കയില്ലല്ലോ. അന്നത്തെ നടന്മാരിൽ എല്ലാക്കൊണ്ടും മികച്ചുനിന്നതു് കലാമണ്ഡലം കൃഷ്ണൻനായരായിരുന്നു. പുതന സുന്ദരിയാണു് ഒരു ഗോപിയുടെ വേഷമെടുത്തു് അമ്പാടിയിരുവന്നു്, ഉണ്ണിക്കൃഷ്ണനെ എടുത്തു് മുഖം കൊടുത്തു് കൊല്ലാൻ തുടങ്ങുന്ന ഭാഗമായിരുന്നു അദ്ദേഹം അഭിനയിച്ചതു്. തൊട്ടിലിൽ കിടന്നു് ഉറങ്ങുന്ന കുഞ്ഞിന്റെ ചലനം നോക്കിക്കൊണ്ടു് പുതന ഒരു മണിക്കൂറോളം അങ്ങനെ നിന്നു. അപ്പോൾ അവളുടെ മുഖത്തു് സ്നേഹം, വാത്സല്യം, ക്രൂരത, ഭക്തി, ആനന്ദം, പക, ഭയം തുടങ്ങിയ വികാരങ്ങൾ മാറിമാറി വരുന്നതു് കണ്ടു് നിനക്കുണ്ടായ സന്തോഷത്തിനു് അതിരില്ലായിരുന്നു. "ഇതുപോലെ ഒരുഭിനയം ഏതെങ്കിലും സിനിമയിലോ നാടകത്തിലോ കാണാൻ കഴികയില്ല." എന്ന് അതു കണ്ടവർ എല്ലാം നഖകലക്കി സമ്മതിച്ചു. ആ കൃഷ്ണൻനായരെയും അതുപോലെ അനേകം നടനടന്മാരേയും വാർത്തകൾ കലയുടെ കളിപ്പന്തൽ ആണു് ചെറുതുരുത്തിഗ്രാമം. ഇന്ത്യയിലാ പറ്റാത്തും, ഈ ഊരത്തിനു് കീർത്തിനേടാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അതിനു് പ്രധാനകാരണക്കാരൻ മഹാകവി വള്ളത്തോൾ അല്ലാതെ മറ്റൊരുമല്ല.

വള്ളത്തോൾ! പേരിനു് ഏതൊരു വശ്യതയാണു്! ഏതൊരു മാധുര്യമാണു്! അനശ്വരനായ ആ മഹാകവിയുടെ വീടു് ചെറുതുരുത്തിയിലാണു്, അദ്ദേഹം പട്ടത്തുയർത്തിയ 'കലാ

റബ്ബലം ഇവിടെയുണ്ട്, എന്നൊത്തപ്പാർ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അന്നും അലയടിച്ചു.

കില പ്രസംഗവേദികളിൽ വെച്ച് വള്ളത്തോളിന്റെ മഴുത്തരൂപം ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. മഹാകവി പാർത്തിരുന്ന വീട്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശവകുടീരവും കാണണമെന്ന് ആശിക്കാൻ തുടങ്ങിയിട്ട് വളരെക്കാലമായി. ഇന്നുവരിലെ ഇവിടെ വന്നുചേർന്നതോടെ ആ അഭിലാഷം സംഭവിച്ചു.

പ്രഭാതകൃത്യങ്ങൾക്കു ശേഷം ഞങ്ങൾ രാവിലെ എട്ടു മണിയ്ക്ക് വള്ളത്തോളിന്റെ സമാധിമണ്ഡപത്തിലേയ്ക്കു പറപ്പെട്ടു. ചെറുതുരുത്തിപ്പാലത്തിന് അടുത്താണ് കലാമണ്ഡലം. പ്രഭാതം പൊട്ടിയിടുന്നു. പ്രപഞ്ചം പൊന്നിൽ കളിച്ചുനില്ക്കുന്നു. മധുരമായ ഗാനങ്ങൾ. കിലയുടെ കിലങ്ങൾ, കൂടെ ഗായനികൾ എന്നിവ കേട്ടുതുടങ്ങി. കലയുടെ കളിപ്പന്തലിലേയ്ക്കാണ് ഞങ്ങൾ കടക്കുന്നത്.

തേന്മാവുകളും പൂന്താളവുമെങ്കിൽ ആകർഷകമായ പരമ്പ്. അതിന്റെ നടുവിൽ നലയെടുപ്പോടെ നല്ല നൃത്തം നക്കേട്ട്. അളമകലെ, ഭാരതപ്പഴയോട്ട് സമീപിച്ച്, സമാധിമണ്ഡലം. അതിന്റെ ശില്പഭംഗി അരെയും ആകർഷിക്കും. മലയാള കവിതയുടെയും കലയുടെയും പിതാവ് അവിടെ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. കിളിക്കൊഞ്ചലും, കമ്മുദ്രിയുടെ പിഞ്ചുകാലും, ഭാരതസ്മൃതികൾ തൻ ഭാരശുദ്ധിയും, ഹൃദയം തുരുനാഥനും, മാപ്പം പാടിക്കേൾപ്പിച്ച ആ ചണ്ടുകൾ ഇനി ഒരിക്കലും ചലിക്കുകയില്ല. ഞങ്ങൾ നിറഞ്ഞ കണ്ണുകളോടെ മണ്ഡലം തൊട്ടുവണങ്ങി.

“ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്ത്. കലാമണ്ഡലത്തിന്റെ വളപ്പിൽ
ത്തന്നെ, ഈ അസ്ഥിമാടം നിർമ്മിച്ചത് ഉചിതമായി” എന്ന് ഇട
റുന്ന ശബ്ദത്തിൽ പറഞ്ഞു.

കേരള കലാമണ്ഡലം സ്ഥാപിക്കാൻ വള്ളത്തോൾ എത്ര
മാത്രം പാടുപെട്ടെന്നോ! മഹാകവിയുടെ ഏറ്റവും വലിയ
ആഗ്രഹം കഥകളിക്കുവേണ്ടി ഒരു കലാശാല ഉണ്ടാക്കുക എന്ന
തായിരുന്നു; അതുവഴി, നാശോന്മുഖമായു കിടന്ന കേരളീയ കല
കളെ ഉദ്ധരിക്കുകയായിരുന്നു.

1930-ൽ ആണ് വള്ളത്തോൾ കേരള കലാമണ്ഡലം സ്ഥാ
പിച്ചത്. കഥകളി, മോഹിനിയാട്ടം തുടങ്ങിയ കോളീയ കലക
ളെ വളർത്തുകയായിരുന്നു ലക്ഷ്യം. പിൽക്കാലത്ത് കൂറ്റൻ, കൂടി
യാട്ടം, തുള്ളൽ, കൈകൊട്ടിക്കളി തുടങ്ങിയവയും അതുതീർപ്പിൽ
ഉൾപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി. മണക്കുളം മുക്കുനരങ്ങവും കോമാട്ടിൽ
അച്യുതമേനവനും വള്ളത്തോളിന് പിൻതുണ നൽകി പല
കേട്ട കഥകളി നടന്മാരെയും സംഗീത വിദഗ്ദ്ധന്മാരെയും വാദ്യശാ
ലക്കാരെയും അദ്ധ്യാപകരായി നിയമിച്ചു. മഹാകവിതന്നെ കലാ
മണ്ഡലം നടന്നുസംഘാധ്യമായി നാടനിയ്യെ നടന്ന് ചുവന്നുനട
ത്തി പണം ശേഖരിച്ചു. ചെറുതുരുത്തിയിൽ പേരാറിന്റെ
തീരത്ത് കൊച്ചി സർക്കാർ സൗജന്യമായി നൽകിയ പറമ്പിൽ
പുതിയ കെട്ടിടങ്ങൾ പണികഴിപ്പിച്ചു. മുറയ്ക്ക കലാപരിമിളവും
തുടങ്ങി. ഇടയ്ക്കിടെ സാമ്പത്തിക വൈഷമ്യങ്ങൾ മഹാകവിയെ
അലട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ പുസ്തകങ്ങൾ വാങ്ങുകിട്ടിയ
സംഖ്യയും ഇതിനുവേണ്ടി മുടക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. ‘മുഴുനാട്’
ത്തിനുവേണ്ടി പണംകൊടുത്തു സഹായിപ്പാൻ അധികാരപേർ
മുന്നോട്ടുവന്നില്ല. കുറേമുടക്കായെ കലകൾ ആസ്വദിക്കുന്നവരോ
ണ്ടല്ലോ നമ്മിൽ അധികാരപേരും. ഒടുവിൽ ഈ പരാധനം
കൊച്ചിഗവണ്മെന്റിനെ ഏല്പിക്കേണ്ടിവന്നു. സർക്കാർ ഏജൻസിൽ

പതിനെഴായിരം രൂപയിൽ ഗ്രാൻറുകൾ സഹായിച്ചു. വള്ളത്തോൾ അദ്ധ്യക്ഷനായ ഒരു കമ്മിറ്റിയുടെ ഭരണത്തിൽ കലാമണ്ഡലം വളർന്നു. 1955-ൽ രജതജൂബിലി ആഘോഷത്തിൽ പങ്കെടുത്ത പ്രധാനമന്ത്രി നെഹ്രു, ഒരുലക്ഷം രൂപയിൽ കലാമണ്ഡലത്തിന് സംഭാവനയെടുത്തു. അതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശം പന്ത്രണ്ടു ലക്ഷം രൂപയുടെ കൂടി രാഷ്ട്രകയം ഫോണ്ഡ് കെട്ടിടങ്ങൾ പണിയിക്കുക ചെയ്തു.

ഭാരതത്തിന്റെ ശാസ്ത്രീയ കലാരത്നങ്ങളെക്കുറിച്ചും വിശ്വഭാരതീ സാമ്രാജ്യത്തിലെക്കുറിച്ചും നി പഠിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളൂ. അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു മഹാസ്ഥാപനമാണ് കലാമണ്ഡലവും. ശാസ്ത്രീയകലാനും ബാലകളിനും, കലാമണ്ഡലം കേരളത്തിനും കിന്തി നേടിക്കൊടുത്തു. രണ്ടിന്റേയും ശിഷ്യർ ഭരണഭാഗികളായ രണ്ടു മഹാകവികളായിരുന്നു.

ഞങ്ങൾ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ കുട്ടികളുടെ പരിശീലനങ്ങൾ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ മെയ് വഴിക്കു വലിയ വേഗവും പ്രസരിപ്പും കാണപ്പെടുന്നു. നല്ല മനോധർമ്മവും താളബോധമുള്ള കുട്ടികൾ നമ്മുടെ അജ്ഞാനത്തിൽ കലാമണ്ഡലത്തിൽ ചേർന്ന് പഠിപ്പിച്ചാൽ അത് ഞങ്ങൾക്ക് അഭിനന്ദനാർത്ഥം പാട്ടിലും മറ്റും അവർ വാസനയുണ്ട്. സ്കൂളിൽ അവർ പഠിക്കുന്നതും നമുക്ക് നൽകി. ഗാനമത്സരങ്ങളിൽ നന്നായും കായികമത്സരങ്ങളിലും വിജയിക്കും. അങ്ങനെയുള്ള കുട്ടികൾക്ക് ഇവിടെ ശിക്ഷണകൂടി ലഭിക്കും. ഇവിടെ പഠിക്കുന്നതിനും നിനക്കു് എന്താണു് ?

ലോകപ്രസിദ്ധരായ ആനന്ദശിവരാം ഗുരു ഗോപിനാഥ് തുടങ്ങിയ നർത്തനാർ രാഗിണിഭേരി ശാസ്താറാവ് തുടങ്ങിയ നർത്തകിമാരും കലാമണ്ഡലത്തിൽനിന്ന് പഠിപ്പിക്കിയവരാണ്. ഭരതനാട്യവും കഥകളിയും പഠിക്കാനായി ധാരാളം

പാശ്ചത്യേതം ഇവിടെ വന്ദപേരുന്നൂട്. കലാവാസനയുള്ള അനേകം കുട്ടികളെ കണ്ടുപിടിക്കാനും, ശരിയായ പരിശീലനം നൽകി അവരെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചേയ്ക്ക് ഉയർത്താൻ വള്ളത്തോളിന് കഴിഞ്ഞു കേരളത്തിന്റെ തായ ഈ കലയ്ക്കു—കഥകളിക്ക്—യുടൊപ്പിലും അമരിക്കയിലും മറ്റും സ്ഥാനം നേടിക്കൊടുത്തതും അദ്ദേഹം തന്നെ. ഇക്കാര്യത്തിൽ കേരളം ആ മഹാകവി യോടു് എന്നും കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു

ഞങ്ങളുടെ അടുത്ത പരിപാടി വള്ളത്തോളിന്റെ ഭവന സന്ദർശിക്കുക എന്നതായിരുന്നു എന്നെപ്പോലെയുള്ളവർക്കിടയിൽ കവികളുടെ വസതിയിൽ പോകുന്നതുതന്നെ ഒരു വലിയ തീർത്ഥാടനമുണ്ട്. ഉള്ളൂരിന്റെയും ആശാന്റെയും ഭവനങ്ങൾ ഞാൻ നേരത്തെ കണ്ടിട്ടുണ്ട്.

കലാമണ്ഡലത്തിൽനിന്നു് പത്തിലെന്ന് കിലോമീറ്റർ അപ്പുറത്താണ് വള്ളത്തോളിന്റെ ഭവനം. തിരൂർ താലൂക്കിലെ മാഗലം എന്നജനദേശം വിട്ടു് വള്ളത്തോൾ ചെറുതുരുത്തിയിൽ വന്നു താമസമാക്കിയിട്ടു. അവിടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർമ്മഭൂമിയായി മാറി, അന്ന് അദ്ദേഹം ഒരു യുവകവി മാത്രമായിരുന്നു. വള്ളത്തോളിനെ മഹാകവിയായി വളർത്തിയതു് ചേരാനിന്റെ തിരുത്തുള്ള ഈ കൊച്ചു ഗ്രാമമാണ് അവിടെ, വഴിപക്കിൽ, തലപൊക്കി നിൽക്കുന്ന ആ വലിയ മാളികയിലിരുന്നുവെന്നു് കാണാം. വള്ളത്തോൾ 'സംഹിതമുത്ഭവം' എഴുതിയതു് !

അവിടെ മഹാകവിയുടെ മക്കളും ഭാര്യക്കിടങ്ങുള്ളതായിരുന്നു. 'ശബ്ദമല്ലാത്ത' ഭാഗ്യത്തിൽ ജീവിച്ച വള്ളത്തോളിനെക്കുറിച്ച് അവർ പല കഥകളും പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. വിദിത സമീപം തന്നെയാണു് വള്ളത്തോൾ ഗ്രന്ഥാവലയു്, പ്രസ്സം. ഞങ്ങൾ അവയെല്ലാം കയറിക്കണ്ടു. മഹാകവിയുടെ കൈയെഴുത്തു

പുസ്തകങ്ങളും മോട്ടോകളും ഇളയ മകൻ കാണിച്ചതും ആ ഭവനത്തോടു വിഭവങ്ങളുമ്പാടെ അങ്ങയെല്ലാം ഹൃദയത്തിൽ വളർത്താൻ നിറഞ്ഞു നിൽക്കുകയായിരുന്നു.

“ചെറുതുരുത്തിയിലെ ജീവിതം എങ്ങനെയുണ്ട്?” കലാ മണ്ഡലത്തിലെ ഒരു സ്മാറ്റത്തിനാൽ ഞാൻ ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

“ചാമ്പപ്പെട്ട കൃഷിക്കാരാണ് ജന്മങ്ങൾ അധികവും. തൊഴിലില്ലായ്മയും പട്ടിണിയും ഭയങ്കരം. ഷൊർണൂർ പട്ടണത്തെ ആശ്രയിച്ചാണ് ചെറുതുരുത്തിക്കാരുടെ ജീവിതം. കമ്പനികളും വ്യവസായശാലകളും മറ്റും ഷൊർണൂരിൽ ധാരാളമുണ്ട്. അവിടെ പലരാണ് എന്തെങ്കിലും ജോലികിട്ടം.”

“പക്ഷേ, ഭരണകാര്യം ഷൊർണൂരിലെ മുതലാളിമാർക്ക് ശുദ്ധമായതും ശുദ്ധമായവ ചേണമെങ്കിൽ ഇവിടെ വന്നുപറയുക. വൈകുന്നേരം പലരായിരം മണൽപ്പാത്തു ഒന്നു ചെന്നു കിയാൽമതി.” കേട്ടുനിന്ന ഒരാൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു.

“രണ്ടാം ശരിയായിരിക്കണം” മധുവധി പ്രസ്താവിച്ചു.

ഞങ്ങൾ ഒക്കണിഞ്ഞുനോക്കിയപ്പോൾ മണൽത്തിട്ടയിലൂടെ കുറച്ചുപോം നടന്നു. അവിടെ നിന്ന് ലുപ്തപാത കണ്ടുനടക്കുക എന്തു അനേകമായ കഷ്ടതകൾ! പച്ചപടിച്ച തീരങ്ങളെ പലമാതമങ്ങൾത്തിട്ടകളും പാലത്തിലൂടെ നിർമ്മാപ്രതിപാഞ്ഞുപോകുന്നു. നാലരക്കൾ അപ്പുറം റയിൽവേ പാലത്തിലൂടെ നിരങ്ങി നീങ്ങുന്ന തീവണ്ടികൾ. അതീവ പൂർവ്വം കരിമ്പനക്കുടകൾ അങ്ങകലെ ഷൊർണൂരിലെ വ്യവസായശാലകളുടെ “റിമിനി”കൾ.

“ജീവിതം പ്രകൃതിഗായകനായ ഒരു മഹാകവി ഉണ്ടായതിൽ അത്യന്തമില്ല” സാഹിത്യകാരനായ ഹരിയുടെ അഭിപ്രായം ഞങ്ങളെല്ലാം തലകലുക്കി സമ്മതിച്ചു.

“മരിക്ക സാധാരണ, മീവിശപ്പിൽ
ദഹിക്കലോ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ മാത്രം;
രക്തം കൃഷ്ണയത്താലടിമശ്ശിവങ്ങൾ-

ഉടിയത്തുകൂടും ചുടുകാട്ടിൽ മാത്രം ! എന്ന് അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ട് എഴുതിച്ചതും ഈ നാടതന്നെ” മധുര തുടൻ പറഞ്ഞു.

ഞങ്ങൾ മൂന്നുമണിക്കാഴ്ച ചെറുതുരുത്തിയോട് വിടവാങ്ങി. അടുത്ത വർഷത്തെ വിനോദയാത്രാ പരിപാടിയിൽ ചെറുതുരുത്തിക്കൂടി ഉൾപ്പെടുത്താൻ ഡെഡ് മാനസ്റ്ററോട് അഭ്യർത്ഥിക്കുക. അങ്ങനെയായാൽ നിനക്കോ കൂട്ടുകാർക്കോ ഇവിടത്തെ സൗകര്യമായി വന്നു കാണാൻ കഴിയും.

8. തുഞ്ചൻപറമ്പിൽ

അദ്ദേഹം കലയുടെ അടിമയിൽനിന്ന് ഇന്നലെ വൈകിട്ട് തിരൂർ എത്തി. കലയാളത്തിന്റെ പിതാവായ എഴുത്തച്ഛൻ പിറന്ന വളർ ഭൂമിയിൽ കാലുകുത്താൻ കഴിഞ്ഞ അങ്ങനെയൊരു യന്ത്രമായി.

സത്രക്കുറിയായിരുന്നു രാത്രി താമസം. ട്രെയിനിൽനിന്ന് മൈൽ ദൂരം വരും സത്രത്തിലേയ്ക്ക്. നഗരത്തിന്റെ ബഹളത്തിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടുമാറി, വിരാമമായ ഒരു പറമ്പിന്റെ നടുവിൽ, സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഈ അതിഥിമന്ദിരം എഴുത്തച്ഛനാണ്. തിരൂർ ട്രെയിന്റെ തിരക്കും മാലിന്യങ്ങളും കൊണ്ട് വിർപ്പു മുട്ടിയ നമുക്ക് ഇവിടെമെത്തുമ്പോൾ ശ്വാസം നേരെ വീഴും. പുതിയ പരിഷ്കാരത്തിന്റെ ചായപ്പകിട്ടുകളൊന്നും ഇവിടെ അധികം കാണാനില്ല.

നല്ല ചന്തയ വാച്ചർ അതൊഴം കൈക്കിടന്നു. അയാളുടെ ആ വടക്കൻ മലയാളം തെങ്ങുകൾ വളരെക്കൂടെയും മനസ്സിലായില്ല. എങ്കിലും കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കാൻ രസമുണ്ട്. 'കാച്ചിനിക്ക്' 'പൂള' എന്നും, കയറിന് 'മൂടി' എന്നും. കൃഷിക്കാരെ കൂലിക്കു 'വല്ലി' എന്നുമാണ് ഇവിടെ പറയുന്നത്. ഇതൊക്കെ കേരളത്തിന്റെ തെക്കേക്കരയുടെ പാഠ്യപരിഭാഷകളാണ്.

പിറ്റേന്ന് രാവിലെ ഒരു വഴികാട്ടിയേയും കൂട്ടി അങ്ങനെയൊരു തുഞ്ചൻപറമ്പ് കാണാൻ പറപ്പെട്ടു. പഞ്ചായത്ത് ഓഫീസിന് അടുത്തുള്ള കല്ലിൽനിന്ന് ഓറിട്ട ഒരു വേലായുധം. ആ വഴികാട്ടിയോടും പോതാൽ 'തൂക്കുണ്ടിയൂർ' ശിവജി സ്മാരകമായിത്തീരും. ഹിന്ദുക്കൾ തിരക്കില്ലാത്ത പ്രദേശമാണ് ഇത്. ബ്രാഹ്മണരെയും നായർക്കളെയും വേണങ്ങളേ കാണാൻ ഇല്ല.

ഒരു കാലത്തു് നമ്പൂതിരിമാരുടെ വേദമന്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടും, എഴുത്തച്ഛനെപ്പോലുള്ള പുണ്യാത്മാക്കളുടെ കീർത്തനങ്ങൾകൊണ്ടും മുഴങ്ങിയിരുന്നതാണു് തൃക്കുണ്ടിയൂരമ്പലം. ഇപ്പോൾ അതെന്നും കേൾപ്പാനില്ല. എങ്കിലും ആ ദേവാലയത്തിന്റെ പരിശുദ്ധിക്കും മഹത്വത്തിന്നും ഇന്നും ഒരു കോട്ടവും തട്ടിയിട്ടില്ല. ശ്രീകോവിലിനു് മുന്നിൽ ഒരു കൂറ്റൻ കാള കിടപ്പുണ്ടു്. ശിവന്റെ വരവേ നമയ 'നന്ദി'യുടെ കരിങ്കൽ വിഗ്രഹം നിലജലം നിറഞ്ഞു കിടക്കുന്ന വിശാലമായ അമ്പലക്കുളം അടുത്തുതന്നെ യുണ്ടു്. കാലപ്പഴക്കം കൊണ്ടുള്ള കേടുകൾ ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഞങ്ങൾ തൃക്കുണ്ടിയൂരമ്പലത്തിന്റെ തിരുമുറ്റത്തു് ചെന്നുനിന്നു. മിന്നുകൾ നാലഞ്ചു തുറ്റുണ്ടു് പിറകോട്ടു പറന്നു. തിരുമജലത്തിൽ ഭർമ്മന്ത്രം ജപിച്ചുകൊടുപ്പിച്ചു് ചാല നമ്പൂർ മാർ ബാലനായ എഴുത്തച്ഛനെ മുകനാക്കിയെന്ന കഥ ഞങ്ങൾ ഭാരത്തു്.

രവിയുടെ ക്യാമറ ഇടയ്ക്കിടെ ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മധുവിനു് ഓഗ്രഹം. നന്ദികേശ്വരന്റെ അടുത്തു നിൽക്കുന്ന അയാളുടെ ഒരു പടപിടിക്കുണ്ടു്. അതും സംധിച്ചു ഞങ്ങൾ അമ്പലം വിട്ടു പുറത്തിറങ്ങി.

വിണ്ടും പഞ്ചായത്തു് കവലവഴി പുക്കോട്ടുള്ളു് മുക്കിലേയ്ക്കു നടന്നു. അവിടെനിന്നു് വടക്കോട്ടുള്ള റോഡു് നേരെ തുഞ്ചൻപറമ്പിലേയ്ക്കാണു്. പുതയന്ന പൂഴിനിറഞ്ഞ വഴി. കൂടെ വശവും പാടങ്ങളും പറമ്പുകളും. പറമ്പുകൾ നിറച്ചു് ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ. ഞങ്ങൾ അഞ്ചിലൊരു കിഴലമീറ്റർ ദൂരം നടന്നുകാണാം. അതും, വിസ്തൃതമായ ഒരുയന്നു പറമ്പു് നടുക്കു് പുതിയൊരു വലിയകെട്ടിടം അപ്പുറം ഇളം നീലക്കല്ലിൽക്കൊത്തിയുണ്ടാക്കിയ മനോഹരമായ സ്മാരകമണ്ഡപം. വേലിയും മതലമൊന്നുമില്ല. ആക്കും അവിടെ എപ്പോഴും കയറിച്ചെല്ലാം. തുഞ്ചന്റെ കവല

അർദ്ധപോലെതന്നെ, ആ പരമ്പര പൊതുസ്വഭാവമാണ്. മലയാളത്തിന്റെ തറവാട് !

തുഞ്ചൻപറമ്പിലെ പുഴയിൽ ചവിട്ടിയപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്കു കോരിത്തരിപ്പുണ്ടായി. “വിദ്യകൃഷിക്കിന്നുമതിവ മുഖ്യ”മായ ആ മണ്ണിൽ തൊട്ടു ഞങ്ങൾ വണങ്ങി. ദിവ്യാത്മാവായ എഴുത്തച്ഛൻ ചവിട്ടിനടന്ന ആ മണലിൽ, അവാടിയിൽ ചെന്ന അത്രുരനെപ്പോലെ വിങ്ങരുളാൻ എനിക്കു മോഹം തോന്നി.

നമ്മുടെ അവയങ്ങളിൽ പലതിലുമുള്ള ‘വട്ടശ്രീകാവ്യം’ നി കണ്ടിട്ടില്ലേ ? ഏതാണു് അതുപോലെയിരിക്കും ആ ശിലാ മണ്ഡപം. തുഞ്ചൻപറമ്പിലെ പഴയ എഴുത്തുപള്ളിയുടെ സ്ഥാനത്താണു് ഇതു് നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നതു്. മണ്ഡപത്തിനു് പന്ത്രണ്ടു് തൂണുകളുണ്ടു്. നാലു് നിലവിലുൾക്കൾ ചേർന്നിരിക്കുന്നതാണു് ഒരു തൂണു്. വിശിഷ്ടതാമരപ്പൂവിലാണു് ഓരോ തൂണും താമരപ്പൂക്കളുടെ ചുവട്ടിൽ ജപമലയോന്തിയ കൈകളും കാണാം. തൂണിന്നു മുകളിൽ തത്തുകളുടെരൂപം കൊത്തിവെച്ചിരിക്കുന്നു; ചിറകു വരുത്തി, സന്ദർശകനു് അഭിമുഖമായി നില്ക്കുന്ന ശാസികകൾ ! വലിയ രൂപങ്ങളായതിനാൽ ഒറ്റ നോട്ടത്തിൽ ഗന്ധനനാണോ എന്ന് തെറ്റിദ്ധരിച്ചു പോകും.

സാനന്ദരൂപം സകല പ്രബോധം
 അനന്ദാനാമൃതപാരിജാതം
 മനുഷ്യ പദ്മേഷു രവിസ്വരൂപം
 പ്രണമി തുഞ്ചത്തെഴുമാര്യപാദം.

എന്നു് ശ്ലോകം കൊത്തിയ ഒരു ഫലകം മണ്ഡപത്തിന്റെ മുകളിൽ നിലത്തു് പതിച്ചിരിക്കുന്നു. മണ്ഡപത്തിന്റെ അടിത്തട്ടു് തറയിൽനിന്നു് ഒന്നരമുറ്റം ഉയർന്നിട്ടാണു്. ശുചിദ്രവ്യങ്ങളും വിവേകാനന്ദപ്രാപ്തിലേയും കൊത്തുപണികൾ നി കണ്ടിട്ടില്ലേ ?

അതിലും സുരക്ഷിതമായിട്ടാണ് ഇവിടത്തെ ശിക്ഷവേലകൾ. ഇതിൽ ഭാരം തുണും കൊത്തിയുണ്ടാക്കാൻ രണ്ടുവർഷത്തിൽകൂടുതൽ സമയമെടുത്തിട്ടുണ്ട്. തെക്കേ ഇന്ത്യയിലെ കേഴ്വികേട്ട ശിക്ഷികളാണ് ഇതു പണിഞ്ഞതു്. ആവശ്യമുള്ള കരിങ്കല്ല് മുഴുവൻ കേരളത്തിന്റെ തെക്കേയറ്റത്തുനിന്നാണ് കൊണ്ടുവന്നതു്. മണ്ഡപത്തിനുമുന്നും കിരലക്ഷം രൂപ ചെലവായി.

തൊട്ടടുത്തു് പുതിയ മാതൃകയിലുള്ള സുരക്ഷിതമായ ഒരു സമ്മേളനശാല (ആഡിറ്റോറിയം) പണികഴിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഏതാണ്ട് 35 മീറ്റർ നീളവും പത്തര മീറ്റർ വീതിയും വരും. ഉള്ളിൽ സ്വീംപ്പിംഗ് വൈദ്യുതവിളക്കുകളുണ്ട്. മോസൈക്കുകൾക്കു കൂടി ഹാളിൽ മനോഹരമായ ഇരിക്കാരും. അതിനുള്ള സ്റ്റേജിൽ കാസറകളും ഇട്ടിട്ടുണ്ട്.

ഭൂമിശാസ്ത്രത്തിൽ അതിപുരാതനമായ ഒരു കിണറുണ്ട്. ചെമ്പൻ മുഴുവൻ ഉണക്കിവരണ്ടാലും ഈ കിണറിലെ വെള്ളം വറ്റാറില്ല. ഏതാനും കൊല്ലം മുമ്പ് ഈ കിണർ ഇറച്ചി ചെളിക്കേരം ചെന്നപ്പോൾ ഏഴുതൊട്ടന്റെ ദിവ്യമായ നാരായണക്കുളികയുണ്ടായി. രാമായണവും ഭാരതവുമെഴുതാൻ ഉപയോഗിച്ച ആ ഏഴുതാണി, സ്മാരകത്തിന്റെ കീഴക്കുവശമുള്ള സ്വർണ്ണമായ കാഞ്ഞിരമരത്തിന്റെ അടുക്കലുണ്ടാക്കിയ ഒരു കൊച്ചു പുതാരായിൽ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ മഹാത്മാവ് നിത്യവും പൂജിച്ചുപോന്ന മൂന്ന് വിഗ്രഹങ്ങളും (ശ്രീരാമൻ, ഗണപതി, ഭഗവതി) അതിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പേരുകേട്ട ആ കിണറും കാഞ്ഞിരമരവും തെക്കേ അടുത്തു ചെന്നു കണ്ടു. ഈ കാഞ്ഞിരമരത്തിന് കയ്പില്ലെന്നാണ് ആളുകൾ പറയുന്നതു്. ഏതാനും കവികളും ഭക്തന്മാരുംകൂടി അതിന്റെ ഉഭയം തൊലിയും മിക്കവാറും തിന്നുതിട്ടു്തമണ്ട്.

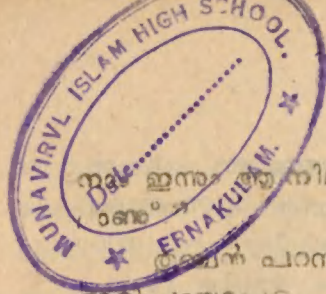

തിരൂർ-ചെന്നൈപ്പുഴയുടെ കിഴക്കേക്കരയ്ക്കാണ് തുഞ്ചൻപറമ്പ്. നെൽമേളാരോളം വീസ്താരംവരും. പല നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പ് കിടന്നു ഉടമാവുകയും ഹിന്ദുക്കളുടേയും മുസ്ലീമുകളുടേയും കൈവശം മാറിവന്നു. കേരളത്തിലെ ഏറ്റവും മഹാനായ കവിയുടെ ജന്മഭൂമി അനന്തമായി കിടക്കുന്നതുകണ്ട് വിദേശികൾ പോലും രേഖനീച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒട്ടവ് ജനങ്ങളും ഗവണ്മെന്റും ഏഴുതരസ്സനെ ആദരിക്കാൻ മുന്നോട്ടുവന്നു. ഗവണ്മെന്റ് പൊന്നുംവിലയ്ക്കും തുഞ്ചൻപറമ്പ് വാങ്ങി. 36000-കു വിലക്കൊടുക്കണമെന്നു. സ്കൗക്കങ്ങളുണ്ടാക്കാൻ മൊത്തം മൂന്നുലക്ഷം രൂപ ചെലവായിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ പന്തിരായിരം രൂപ ജനങ്ങളുടെ സംഭാവനയാണ്.

ഈ പറമ്പിന്റെയും സ്കൗകത്തിന്റെയും സംരക്ഷണത്തിനുവേണ്ട ഭദ്രമായ ഏർപ്പാടുകൾ ഗവണ്മെന്റ് ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പുഴയെടുപ്പ് ദിവസം നൂറുകണക്കിന് പിച്ചുകുഞ്ഞുങ്ങളെ തുഞ്ചൻപറമ്പിൽ കൊണ്ടുവന്ന് ഏഴുതരിനിരുത്തുന്ന പതിവ് പണ്ടുതലേ ഉള്ളതാണ്. ഇന്നും അത് തുടർന്നുവരുന്നു. ഈ മണ്ഡപത്തിൽവെച്ച് തുഞ്ചൻപറമ്പിലെ ചെമ്പരമണലിൽ സ്നാനം പിഞ്ചോമനകളെക്കൊണ്ട് ഹരഃശ്രീ ഏഴുതിക്കാൻ ആരാണം ആഗ്രഹിക്കാത്തത്?

എല്ലാകൊല്ലവും ധനുമാസത്തിലെ ഉത്രം നക്ഷത്രത്തിൽ ഇവിടെവെച്ച് തുഞ്ചൻഭിന്നം കൊണ്ടാടിവരുന്നു. ഡിസംബർ 31-ാം തീയതിയാണ് ആഘോഷങ്ങളുടെ സമാപനം. ഇപ്പോൾ ശമ്പളക്കാരായി ഒരു പൂവൂട്ടം ഒരു വാച്ചുമാനും ഉണ്ട്; നിത്യവും പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഒരു ആഫീസ്.

വളരെ താമസിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ഇങ്ങനെയൊരു സ്കൗകമുണ്ടാകുക വളരെ നന്മസ്കരിക്കുക. “ഇസ്ലാമിൽ ഷേർഷിയുടേയും റഷ്യയിൽ പഷ്കിന്റെയും, ഗ്രീസിൽ ഫോമുടേയും മറ്റും വസതികൾ തീർത്താണു കേന്ദ്രങ്ങളാണ്; ദേശീയസ്കൗകങ്ങളുമാണ്.

നമുക്കു ഇന്നു നിലയിലുള്ള ഉയർന്നിട്ടുള്ളതാണ് എന്ന് സംശയം
മുണ്ടാകാതെ

താഴെ പറയുന്ന വിട്ടുപോയവർക്കുവേണ്ടി പണം
അർപ്പിക്കപ്പെട്ടു.

“രാമായണവും ഭാരതവും ഹരിനാമകർത്തനവും ഉള്ള കല
ത്തോളം എഴുത്തച്ഛൻ മറ്റൊരു സ്മാരകം എന്തിനാണ്.”—
മധു പറഞ്ഞു.

എന്നിടം ആ സാക്ഷാത്തത്തിലൊന്നും ശ്രദ്ധിക്കാൻ കഴി
ഞ്ഞില്ല. അപ്പോഴാണ് എന്റെ ചിന്തകൾ തുഞ്ചൻ പറമ്പിൽ
ചുറ്റും വലം വയ്ക്കുകയായിരുന്നു.

തീർത്ഥാടകിയപ്പോൾ ആ പറമ്പിലെ ഒരു പിടി പൂഴി
മണ്ണ് വാരി ഞാൻ ബാഗിൽ സൂക്ഷിച്ചു.

“ഒരു നിധിയുംകൊണ്ടുപോകുന്ന മട്ടുണ്ടല്ലോ” രവി തമാശ
യായി പറഞ്ഞു. പക്ഷെ എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അതു
സത്യമായിരുന്നു.

ഇന്നു രാത്രി സത്രത്തിൽ തടവു. നാളെ പലർക്കുമുള്ള
തടവു തീർത്ഥാടനപരത്തെയും മട്ടുണ്ടുകയാണ്. ഓട്ടമുഴുവൻ
സങ്കീർത്തിച്ചിരിക്കുന്നു. വിശ്വമിശ്ര സഞ്ചാരം. രാത്രി വല്ലയി
ടത്തും തടവു. ഒന്നാളും. പക്ഷെ മുഴുവൻ നടത്തം തന്നെ. കേരള
ത്തിന്റെ മുഖം പലതും ഞങ്ങൾ നേരിൽകണ്ടു. ചിലതു
ഞങ്ങളെ പുകയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ചിലതു വേദനിപ്പിച്ചു. പലതു
അവിസ്മരണീയമാണ്.

എന്റെ എല്ലാകത്തുകളും കിട്ടിയിരിക്കുമെന്ന് വിശ്വസി
ക്കുന്നു. മരുപടി അയക്കുമല്ലോ. നിങ്ങളുടെ എല്ലാം കേൾവാനാ
കൾ അറിയാൻ ഉൽകണ്ഠയുണ്ട്. ഒന്നാൾ തീയതി കഴിഞ്ഞ
ഇനി അവസാനിച്ചു. അന്ന് വിട്ടിലോട്ടു വരും.

എന്ന് സ്നേഹപൂർവ്വം
അച്ഛൻ.

